

Töö number
Tellijä
Konsultant

23000100
POWER2X B.V.
Skepast&Puhkim OÜ
Laki põik 2, 12919 Tallinn
Telefon: +372 664 5808; e-post: info@skpk.ee
Registrikood: 11255795

Kuupäev

21.10.2024

Pärnu linnas Niidu tn 17, Kauba tn 10 ja 12 kinnistute ning Harutee mets P4 katastriüksuse detailplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine

Lähteseisukohad ja KSH programm

Versioon 3
Kuupäev 21.10.2024
Koostanud: Aide Kaar, Piret Kirs, Vivika Väizene, Marion Mets, Marko Lauri

Projekti nr 24000089

Kasutatud lühendid:

DP	- detailplaneering
EELIS	- Eesti looduse infosüsteem
KeHJS	- keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus
KSH	- keskkonnamõju strateegiline hindamine
KSHP	- KSH programm
KOV	- kohalik omavalitsus
LS	- lähteseisukohad
MuKS	- muinsuskaitse seadus
PEP	- püsielupaik
PlanS	- planeerimisseadus
VEP	- vääriselupaik
REKK	- Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030

Sisukord

SISSEJUHATUS	6
DETAILPLANEERINGU JA KSH OSAPOOLED	7
1. DETAILPLANEERINGU LÄHTESEISUKOHAD	8
1.1. Ülevaade kavandatavast tegevusest	8
1.2. Pärnu linna lähteseisukohad	9
1.3. Tegevuse etapid.....	11
2. SEOSD STRATEEGILISTE ARENGUDOKUMENTIDEGA	12
2.1. Kliimapoliitika põhialused aastani 2050	12
2.2. Eesti energiamajanduse arengukava	12
2.3. Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030	13
2.4. Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030	13
2.5. Pärnu maakonnaplaneering 2030	14
2.6. Pärnu linna asustusüksuse üldplaneering2025+	14
2.7. Pärnu linna asustusüksuse üldplaneering2035+	15
3. EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS	16
3.1. Asustus ja maakasutus	16
3.2. Taristu	17
3.3. Jääkreostusobjekt	18
3.4. Pinnas, sh niiskusrežiim ja geoloogia	19
3.5. Veekeskond	20
3.6. Kaitstavad loodusobjektid	22
3.7. Vääriselupaigad	25
3.8. Natura 2000	28
3.9. Kultuurimälestised.....	29
4. EELDATAVALT KAASNEVA OLULISE MÕJU HINNANG	30
4.1. Mõju bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele ja loomadele	30
4.2. Mõju rohelinele võrgustikule ja vääriselupaikadele	30
4.3. Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile	32
4.4. Mõju õhukvaliteedile, müra, vibratsioon	33
4.4.1. Välisõhk.....	33
4.4.2. Müra.....	34
4.4.3. Vibratsioon.....	35
4.5. Mõju tervisele ja heaolule.....	36
4.6. Hinnang jäätmetekke võimaluste kohta.....	36
4.7. Võimalikud mõjud seoses kliimamuutustega	37
4.8. Kumulatiivse ja piiriülese mõju esinemise võimalikkus	37
4.9. Mõju sotsiaalsetele vajadustele ja varale.....	37
4.10. Muude asjakohaste mõjude hindamine.....	38
5. HINDAMISMETOODIKA JA VAJALIKUD UURINGUD	40
5.1. Detailplaneeringu ja KSH käigus läbiviidavad uuringud.....	41
6. AJAKAVA JA KOOSTÖÖ	42
6.1. Ajakava	42
6.2. Kaasamine ja koostöö.....	43
6.3. Ülevaade laekunud seisukohtadest LS ja KSH programmi kohta	44

Lisad

Lisa 1. DP ja KSH koostamise käigus läbi viidavate uuringute lähteülesanded

Sissejuhatus

Puhtale energiale üleminekule spetsialiseerunud Hollandi arendaja Power2X kavandab Eestisse roheenergia üksust ning eesmärk on rajada Pärnusse kompleks, mis kasutab loodavaid tuuleenergia võimsusi vesiniku valmistamiseks, mis on omakorda koos biomassiga lähteaineks keemiatööstuses ja kütusena kasutatava bio- ja e-metanooli tootmiseks (edaspidi ka tehas).

Detailplaneering ja selle elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) on algatatud Pärnu Linnavolikogu 18.04.2024 otsusega nr 20. Otsuse kohaselt võidakse kavandatava detailplaneeringuga teha ettepanek Pärnu maakonna planeeringu muutmiseks Pärnu üldplaneeringu kaudu. Selline vajadus selgitatakse välja detailplaneeringu koostamise käigus.

KeHJS § 33 lg 1 kohaselt tuleb KSH algatada, kui strateegilise planeerimisdokumentiga kavandatakse KeHJS § 6 lg 1 p 11 nimetatud tegevust ja KeHJS § 6 lg 1 p 33 nimetatud võimalikku tegevust.

Vastavalt KeHJS § 6 lg 1 p 11 on olulise keskkonnamõjuga tegevus aine tootmine tööstuslikus mahus keemilise protsessi abil, kui mitu seadet on järjestatud ja omavahel funktsionaalselt seotud ning toodavad orgaanilisi või anorgaanilisi põhikemikaale, fosfor-, lämmastik- või kaaliumväetisi liht- või liitväetisena, taimekaitsevahendeid või biotsiide, ravimeid keemilise või bioloogilise protsessi käigus või lõhkeaineid. KeHJS § 6 lg 1 p 33 tulenevalt on olulise keskkonnamõjuga tegevus ohtlikke kemikaale käitleva käitise rajamine, kui see on kemikaaliseaduse kohaselt A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte.

Kui KSH algatatakse KeHJS seaduse § 33 lg 1 alusel, otsustatakse KSH algatamine üheaegselt strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algatamisega.

KeHJS § 2² kohaselt on keskkonnamõju oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Planeeringu koostamise käigus läbiviidavale keskkonnamõju strateegilisele hindamisele kohaldatakse planeerimisseadusest tulenevaid menetlusnõudeid.

Käesolev dokument on detailplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju hindamise programm (LS ja KSH programm). LS ja KSH programmi eesmärk on sätestada ülesandepüstitus detailplaneeringu koostamiseks (eesmärkide ja põhimõtete sõnastamine, lahendatavate ülesannete määratlemine) ning anda alus planeeringu mõjude hindamise läbiviimiseks (olemasoleva olukorra kirjeldus, KSH läbiviimisel hinnatavate mõjude kirjeldus jms). LS ja KSH programmis on esitatud ka planeeringu koostamise ja KSH läbiviimise ajakava, peamised kaasatavad osapooled jms planeeringu koostamise korraldamist puudutav informatsioon, et kõigil planeeringu koostamises ja KSH läbiviimises osalejatel oleks ühesugune informatsioon eesootavast tööst.

Vastavalt arendaja soovile viiakse käesolev KSH läbi täpsusastmes, mis võimaldab pärast DP kehtestamist anda välja vajalikud tegevusload- ehitusluba ja keskkonnakompleksluba. Sellise täpsusastme saavutamiseks peab keskkonnamõjude hindamise aluseks olema tehase ehitusprojekt vähemalt eelprojekti staadiumis majandus- ja taristuministri 17.07.2015 määruse nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“ mõistes.

LS ja KSH programm avalikustatakse, et anda kõigile huvitatud isikutele võimalus esindada oma huve ja õigusi ning esitada seisukohti planeeringulahenduse kohta, teha ettepanekuid ülesandepüstituse täpsustamiseks, läbiviidavate uuringute loetelu täiendamiseks ning muid ettepanekuid, mida planeeringu koostamisel ja mõjude hindamise läbiviimisel silmas tuleb pidada.

Detailplaneeringu ja KSH osapooled

Käesolevas peatükis on esitatud DP ja KSH koostamise osapooled ning DP töörühma ja KSH eksperdirühma koosseis.

Tabel 1. Tööstusrajatise DP ja KSH koostamise osapooled

Osapool	Asutus	Kontaktisik	Kontaktid
Otsustaja (DP kehtestaja)	Pärnu Linnavolikogu	Siim Suursild	siim.suursild@gmail.com
DP ja KSH koostamise korraldaja	Pärnu linn	Kaido Koppel	kaido.koppel@parnu.ee
DP koostamise konsultant ja KSH läbiviija	Skepast&Puhkim OÜ	Jüri Hion	jyri.hion@skpk.ee
Arendaja	Power 2X	Sulev Alajõe	Sulev.Alajoe@power2x.com

DP töörühma ja KSH eksperdirühma koosseis:

- Jüri Hion – projektijuht;
- Piret Kirs – planeerija, BSc maastikuarhitektuur (EMÜ, võrdsustatud MSc-ga);
- Aide Kaar – KSH juhtekspert, (KMH juhteksperdi litsents nr KSH0123);
- Raimo Pajula - Mõju kaitstavatele loodusobjektidele; mõju taimestikule, loomastikule, rohevõrgustikule ja bioloogilisele mitmekesisusele;
- Vivika Väizene - Geoloogilised tingimused; mõju pinnasele, pinnaveekogudele ja põhjaveele;
- Kaisa Kesanurm – välisõhu saasteained ja nende leviku modelleerimine, mõju välisõhu kvaliteedile;
- Kaarel Karolin – tegevuse mõju kliimamuutustele ja kliimamuutustega kohanemine;
- Annemari Kask – jäätmete ja ringmajanduse võimalused;
- Rain Kurg (Storkson OÜ)- riskianalüüsi koostamine;
- Marion Mets - Asjakohaste sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste mõjude hindamine;
- Marko Lauri – GIS analüüs
- Kajaja Acoustics OÜ –müra ja vibratsiooni modelleerimine ja mõjude hindamine

Täiendavalt kaasatakse vastava vajaduse ilmnemisel valdkonnaeksperte detailplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise käigus.

1. Detailplaneeringu lähteseisukohad

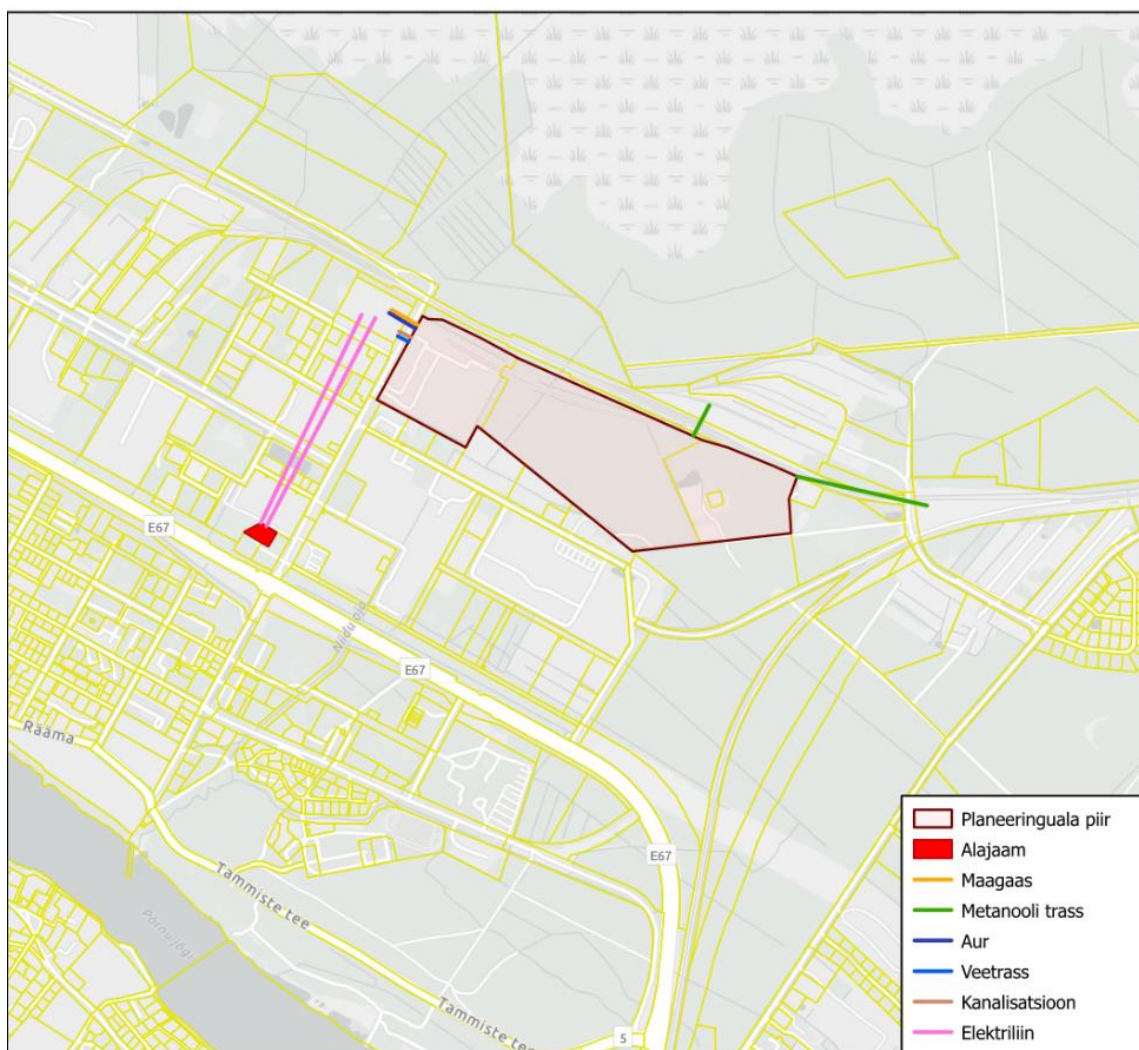
1.1. Ülevaade kavandatavast tegevusest

Planeeringuga kavandatava arenduse eesmärk on ehitada ja käitada tööstusrajatist, mis muundab 1 000 000 m³ puitbiomassi 500 000 tonniks rohelisteks metanooliks aastas ning ehitada ja käitada 400 MW elektrolüüsiseadet roheline vesiniku tootmiseks. Planeeritava tehase rajamiseks on vajalik maa-ala suurusega ca 30 ha, head olemasolevad logistikavõimalused (sadam, raudtee) ja elektrolüüsiseadme jaoks elektriturust seaduse kohast otseliiniga taastuvelektri varustust. Lisaks vajatakse puiduvarumise ja tööjõu värbamise võimalusi lähipiirkonnast.

Planeeringuala hõlmab Pärnu linnas järgnevaid maaüksusi (Joonis 1):

- Niidu tn 17 (katastritunnus 62517:050:0180; suurus 82541 m²),
- Harutee mets P4 (katastritunnus 62401:001:2620; suurus 175 517 m²),
- Kauba tn 10 (katasritunnus 62516:001:0770; suurus 72 188 m²) ning
- Kauba tn 12 (katastritunnus 62401:001:2621; suurus 81 426 m²).

Tegemist on tootmismaa, maatulundusmaa, elamumaa ja sihtotstarbeta maa katastriüksustega.

Joonis 1. Detailplaneeringu ala on märgitud punasega. Lisaks on toodud eeldatavad ühendused tehavõrkudega. Väljavõte Maa-ameti kaardirakendusest

Detailplaneeringu eesmärk on piirkonnale tervikliku ruumilahenduse leidmine, kinnistutele sobivaima krundistruktuuri ja ehitusõiguse välja selgitamine, arhitektuursete ja linnaehituslike tingimuste ning haljastus-, liiklus- ja parkimislahenduse määramine, kommunikatsioonide kavandamine, vajadusel servituudialade määramine, maa omandiküsimuste määratlemine. Planeeringu koostamise käigus määratakse krundi kasutamise sihtotstarbed ja osakaalud.

Lahenduse koostamisel arvestatakse alal järgmiste objektidega:

1. Kontorid
2. Kontrollruum
3. Veoautode mahalaadimisjaam
4. Biomassi ladustamine
5. Tehnosüsteemid
6. Öhueraldusseade
7. Biomassi töötlemine
8. Gaasistamine
9. Sünteesgaasi reguleerimine
10. Metanooli tootmine
11. Mahutid
12. Põleti (kõrgus 60m, ülejäänud oluliselt madalamad ehitised)
13. Happelise gaasi eemaldamine
14. Süsihappegaasi eemaldamine
15. Veepuhastus
16. Elektrolüüsi ala

Detailplaneeringu koostamise käigus analüüsitakse rajatava jaama jääksoojuse kasutamist kaugküttes, millele aitab kaasa asukoht koostootmisjaama kõrval. Projekt hõlmab elektrivõrguga ühendatud pöörleva reservjõuturbiini rajatise loomist, mis toimib süsteemis paindliku tootjana.

Tehase rajamine annab olulise tõuke kohalikule majandusele, pakkudes rohelist soojust, elektrit ja kütuseid, andes tellimusi rajatavale Rail Baltica kaubajaamale. Vesinikku hakatakse kasutama lähteainena rohelse metanooli tootmisel ning müüma kohalikule Eesti turule.

1.2. Pärnu linna lähteseisukohad

Pärnu linnavolikogu on esitanud oma lähteseisukohad 18.04.2024 Pärnu linnas Niidu tn 17, Kauba tn 10 ja 12 kinnistute ning Harutee mets P4 katastriüksuse detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega nr 20.

- Detailplaneeringu koostamise ülesandeks on piirkonnale tervikliku ruumilahenduse leidmine, kinnistutele sobivaima krundistruktuuri ja ehitusõiguse välja selgitamine, arhitektuursete ja linnaehituslike tingimuste ning haljastus-, liiklus- ja parkimislahenduse määramine, kommunikatsioonide kavandamine, vajadusel servituudialade määramine, maa omandiküsimuste määratlemine. Krundi kasutamise sihtotstarbed ja osakaalud määratakse planeeringu koostamise käigus.
- Pärnu linna asustusüksuse üldplaneeringu 2025+ kohaselt paikneb planeeringuala tootmise maa-alal (T) ning puhke- ja haljasala maa-alal (P). Detailplaneering sisaldab üldplaneeringu muutmise ettepanekut: ala maakasutuse juhtfunktsiooniks kavandatakse tootmise maa-ala

(T). Juhul, kui planeeringu koostamise käigus selguvad täiendavad asjaolud, võidakse jätkata menetlust kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu vormis.

- Pärnu maakonna planeeringu kohaselt on vääriselupaikadega (VEP) kaetud planeeringuala osa määratletud maakonna tähtsusega puhkemetsaks, kus on kehtestatud kasutustingimused. Muuhulgas on oluline vältida senise maa juhtfunktsiooni (metsamaa) ja sihtotstarbe (maatulundusmaa) muutmist. Kohalikul omavalitsusel on põhjendatud juhtudel võimalik muuta maa senist sihtotstarvet (maatulundusmaa) ja juhtfunktsiooni (metsamaa, põllumaa) üldplaneeringuga.
- Planeeringuala läbib Niidu oja. Näha vajadusel ette ehituskeeluvööndi vähendamine või oja kanaliseerimine torusse.
- Planeeringuala võidakse detailplaneeringu koostamise käigus laiendada või muul viisil muuta vastavalt soovile tervikliku paikkondliku lahenduse saavutamiseks.
- Detailplaneeringuga kavandatud tegevused ei tohi põhjustada liigseid häiringuid ümbritsevas linnaruumis ja naaberkinnistutel ning planeerimisel tuleb lähtuda eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnahäiringuid, vältimaks ebasoodsat mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimivat mõju inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile. Planeeringulahendus peab arvestama avalike ja kaasatavate isikute huvidega.
- Koos planeeringuga esitada piirkonna laiem liiklusskeem arvestades erinevate liiklejagruppide juurdepääsu vajadusi, kaasata kontaktvöönd, olulised liikumissuunad ja -koridorid. Näha ette ühendused Rail Balticu infrastruktuuri Pärnu piirkonna hoolduskeskuse ja kaubaterminaliga ning vajadusel kõrvalasuvate tööstusaladega.
- Tagada sõidukite manööverdusala ja standardikohane parkimisvõimalus (sh jalgrataste parkimisvõimalus) omal krundil.
- Keemiliste ja füüsiliste keskkonnamõjudega käitiste kavandamisel tuleb arvestada ümbritseva maakasutuse ja valdavate tuulte suundadega. Hea elukeskkonna kavandamise eesmärgil tuleb vältida tootmisalade ja müratundlike alade (elamualad, puhkealad) kõrvuti planeerimist ja teisi olukordi, sh keskkonnaohtu, mis võivad kaasa tuua häiringuid ümbritsevale elukeskkonnale või vajada täiendavate leevendavate meetmete rakendamist.
- Kruntimise ja hoonestamise põhimõtted (korruselisus, hoonete arv krundil, hoonete paiknemine krundil jms) määratakse igakordselt eraldi lähtuvalt ettevõtte toimimise vajadustest ja ümbritsevast linnaruumist.
- Krundi minimaalne haljastusprotsent tootmise maa-alal on 15%. Haljastuse kavandamisel tuleb valdavas osas kasutada kõrghaljastust, maksimaalselt olemasolevat säilitada.
- Haljastuslahenduse kavandamisel tuleb arvestada vajadusega näha ette puhvertsoonid tootmistegevuse ja muu kasutusega alade vahele ning võimalusel ka erinevate tootmistegevuste vahele, et leevendada ettevõtlusest tulenevaid mõjusid, liigendada territooriumi, vältida ulatuslikke kõvakattega pindu, vähendada kuumasaarte teket, vähendada tolmu jm ainete lendumist ning tagada esteetilisem ning puhtam keskkond. Mõra vähendamise eesmärgil kavandatav puhverhaljastus tuleb lahendada mitmerindelisel. Väli-alade lahendus antakse haljastusprojektiga.
- Suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete kavandamisel ning olemasolevates ettevõtetes muudatuste tegemisel tuleb arvestada ümbritsevat maakasutust, võimalike ohtlike veoste marsruute ja seadusest tulenevaid nõudeid turvalisuse tagamiseks. Planeerimise või projekteerimise käigus tuleb tekkivaid riske hinnata igakordselt eraldi ning vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid riskide vähendamiseks.

- Detailplaneeringute ja projektide koostamise raames määratakse ära tootmisettevõtja kohustused (vajadusel ka seiremeetmed), et mõju ulatusse jäävatel elamukruntidel oleks tagatud elamisväärne ja normidele vastav elukeskkond.
- Piirkonna väärtuslikud metsaalad on määratud maakonna puhkemetsadeks. Planeeringu koostamise käigus tuleb arvestada juurdepääsu võimaldamist piirkonna puhkemetsadele.
- Planeeringu koostamisel tuleb vaadata rohevõrgustikku piirkonnas tervikuna (sh täpsustada roheline võrgustiku tugialade ja koridoride asukohad) ning tagada rohevõrgustiku toimimine.
- Planeeringu alal paiknevad VEP-d, kavandatavast muutusest tulenevalt on vajalik täpsustada elupaikade seisund, väärtused ja võimalusel tagada VEP-de säilimine ja/või võimalik ümberistutamine asjaomaste asutuste nõusolekul.
- Vajadusel seada meetmed ettevõtlustegevusest ja kaasnevast liiklusest tulenevate mõjudeleevendamiseks.
- Koostada terviklik sademevee ärajuhtimise analüüs kuni Pärnu jõeni välja.
- Arvestada planeeringuaga külgnevatel aladel kehtivate ja koostatavate detailplaneeringutega.

1.3. Tegevuse etapid

Mõjude hindamisel käsitletakse võimalikke mõjusid seoses tehase järgmiste etappidega:

- **ehitamine** – ala ettevalmistamine ehitustegevuseks (nt metsa raadamine, maa kuivendamine, pinnasetööd) ja ehitustegevuse läbiviimine (ehitiste rajamine, tehase teenindamiseks vajaliku taristu väljaehitamine);
- **kasutamine** – tehase töötamine, teenindava taristu kasutamine, hooldamine ja remont;
- **sulgemine** (likvideerimine) – tehase likvideerimine (ehitiste, vundamentide eemaldamine) ja kasutusel olnud alade korrastamine.

2. Seosed strateegiliste arengudokumentidega

2.1. Kliimapoliitika põhialused aastani 2050¹

Eesti kliimapoliitika põhialuste arengudokument annab edasi Eesti kliimapoliitika pikaajalise visiooni nii valdkondlikes kui ka kogu majandust hõlmavates poliitikasuundades. Eesti kliimapoliitika tugineb rahvusvahelistele arengudokumentidele ja kokkulepetele: Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus 2050. aastaks – edenemiskava, Energia tegevuskava aastani 2050, Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – liikumine konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas ja Pariisi kliimakokkulepe (COP21).

Eesti kliimapoliitika põhialustega seati eesmärgid, kuidas leevendada kliimamuutusi aastani 2050, kuidas kohaneda kliimamuutustega ning kuidas vähendada kasvuhoonegaase. Eesti kliimapoliitika visioon aastaks 2050 näeb ette, et aastaks 2050 jõutakse Eestis konkurentsivõimelise vähese süsinikuheitega majanduseni. Eesti kliimapoliitika peamine pikaajaline eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heidet ligi 80% aastaks 2050 võrreldes 1990. a heitetasemega. Arvestatakse, et taastuvate energiaallikate osakaal energiatootmisel suureneb aastaks 2050 ¾-ni, sealjuures kõige suurem osakaal on biomassi ja tuuleenergia kasutusele võtmisel.

Kavandatava metanoolitehase eesmärk on vähendada CO₂ heitkoguseid 800 000 tonni võrra aastas. Sellest lähtuvalt saab järeldada, et planeeringuga kavandatav tegevus on Eesti kliimapoliitika põhialustega otseselt kooskõlas ning aitab kliimapoliitika eesmärke ellu viia.

2.2. Eesti energiamajanduse arengukava²

ENMAK kirjeldab Eesti energiapoliitika eesmärke aastani 2030, energiamajanduse visiooni aastani 2050, üld- ja alaeesmärke ning meetmeid nende saavutamiseks. Arengukava järgi on Eesti energiamajanduse visioon aastaks 2050 järgmine: *Eestist on kujunenud Põhja-Balti energiaturul moodsaid ja keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid kasutav energiat eksportiv riik. Eesti energeetiline sõltumatus ja selle pikaajaline kindlustamine on riigi elanike majandusliku heaolu, riigis tegutsevate ettevõtete konkurentsivõime ja Eesti energijulgeoleku peamine alustala.*

Arengukava üheks eesmärgiks on soodustada taastuvatest energiaallikatest toodetava energia tootmise ja tarbimise osakaalu Eestis. Arengukava järgi on taastuvenergeetika tootmise osakaalu indikatiivne sihttase aastal 2030 50% (võrreldes 25,8% algtasemega 2012. a). Arengukava üks alaeesmärke on varustuskindluse ehk pideva energiatarve tagamine Eestis. Muuhulgas seatakse mõõdetavaks eesmärgiks taastuvenenergia osakaalu suurenemine elektrienergia lõpptarbimises 14%-lt 2014. aastal vähemalt 50%-ni aastaks 2030. Arengukavas seatud eesmärkide täitmisel on aga tuuleenergeetikal biomassi kasutusele võtmise kõrval üks olulisemaid rolle.

Selle alusel saab väita, et metanoolitehase rajamine aitab otseselt ENMAK-i eesmärke ellu viia ning detailplaneeringuga kavandatav tegevus on energiamajanduse arengukavaga kooskõlas. Läbi vesiniku tootmise ning taastuvenenergia võimsuste kasutamise soodustamise on võimalik vahelduva tootmisega tootmisüksusi vajadusel sisse-välja lülitada. Seeläbi tagatakse kiirelt reageerivate tootmisvõimsuste olemasolu ja energiatootmise hajutamine, mis on vastavuses Eesti energeetilise sõltumatuse tagamise eesmärgiga

2021. a on algatatud ENMAK aastani 2035 koostamine, et ajakohastada hetkel kehtivat ENMAK-i. Arengukava koostatakse, lähtudes Euroopa Liidu ning Eesti energia- ja kliimapoliitika eesmärkidest ja suundumustest aastani 2030 ja 2050 ja strateegiast „Eesti 2035“ ja selle tegevuskavast, kus on

¹ Kliimapoliitika põhialused aastani 2050 | Kliimaministeerium

² Energiamajanduse arengukava | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (mkm.ee)

muuhulgas seatud vajalikuks muutuseks üleminek kliimaneutraalsele energia tootmisele tagades energiapuulgeoleku.

2.3. Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030³

Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK 2030) koondab Eesti kliima ja energiapoliitika eesmärgid ning meetmed nende saavutamiseks. Dokument põhineb Eesti teistel arengudokumentidel, aga ka uutel uuringutel ja analüüsidel. REKKi laiem eesmärk on avalikkuse ning ettevõtjate informeerimine, selleks et Eesti kliima ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks vajalikke investeeringuid planeerida ja ette valmistada.

REKKi eesmärgid on muu hulgas:

- Eesti kasvuhoonegaaside heite vähendamine 80% aastaks 2050 (sh 70% aastaks 2030).
- Transpordi, väikeenergeetika, põllumajanduse, jäätmemajanduse, metsamajanduse ja tööstuse sektorites vähendada aastaks 2030 võrreldes 2005. aastaga kasvuhoonegaaside heidet 13%.
- Taastuvenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest peab aastal 2030 olema vähemalt 42%.

Energeetikavaldkonna meetmete hulka kuulub ka roheenergia üksuste rajamine. Seega ühtib planeeringuga kavandatav tegevus otseselt REKK-i suundadega ning aitab Eesti kliima- ja energiapoliitika eesmärkide täitmisele otseselt kaasa. Seda läbi madala süsiniku heitega transpordikütuste tagamise (vesinik ja metanool) transpordi sektoris, vähendades heidet ning sõltuvust fossiilsetest kütustest. Lisaks on kavandatava metanoolitehase eesmärk on vähendada CO₂ heitkoguseid 800 000 tonni võrra aastas.

2.4. Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030⁴

Arengukava eesmärk on suurendada Eesti riigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi valmisolekut ja võimekust kliimamuutuste mõjudega kohaneda. Arengukavas tuuakse välja, et oodatavad kliimamuutused Eestis on temperatuuri tõus, sademete hulga suurenemine, merevee taseme tõus, tormide sagenemine ja sellest tulenevad keskkonnamuutused.

Arengukava üheks ala-eesmärgiks on energeetika ja varustuskindlus, sh energiasõltumatus, -turvalisus, -ressursid, energiatõhusus, soojatootmine ja elektritootmine. Energiasõltumatuse juhtmõte on sõltumatus energiakandjate impordist, energiatootmisel tuginemine kodumaistele kütustele ja eelkõige taastuvatele kütustele ning taastuvenergiaallikate kasutamine ja energiatootmise portfelli mitmekesistamine. Tõhus ehk säästev energiakasutus aitab vähendada riski, et äärmuslikest ilmastikunähtustest tulenev lisakoormus avaldab energiataristule ja -süsteemile kahjulikku mõju.

Energeetika ja varustuskindluse eesmärkide tagamiseks seab arengukava meetmeks kliimamuutustest tingitud riskide ennetamise energiavõrkudes ja taastuvenergia kasutamisel. Energiasõltumatuse, varustuskindluse ja energiapuulgeoleku valdkonna meetme tegevused on tihedalt seotud Energiamaajanduse arengukavaga aastani 2030, suurendavad energiasõltumatust, energiaga varustuse kindlust ja energiaturvalisust nii praegu kui ka karmistuvate ilmastikuolude ja võimalike äärmuslike ilmastikunähtuste sagenemise korral, seda nii riiklikul kui regionaalsel tasemel.

³ Riiklik energia- ja kliimakava | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (mkm.ee)

⁴ Kliimamuutustega kohanemise arengukava | Kliimaministeerium

Energia varustuskindluse tagab parimal moel piisavate ja kiirelt reageerivate tootmisvõimsuste olemasolu ja energiatootmise hajutamine. Kava kohaselt on suurima kasutuspotentsiaaliga taastuvad energiaressursid: tuule- ja päikeseenergia.

Roheenergia üksuste kavandamine on kooskõlas arengukava eesmärgiga tagada varustuskindlus, kuna nendega suurendatakse taastuenergia kasutamist ja väärimist ning tagatakse seeläbi kiirelt reageerivate tootmisvõimsuste olemasolu ja energiatootmise hajutamine. Lisaks kasutab tehas madala väärtusega biomassi eksportimise asemel seda ise.

Kliimamuutustega kohanemise arengukava liidetakse uue koostatava keskkonnavaldkonna strateegiadokumendiga „Keskkonnavaldkonna arengukava aastani 2030“ (KEVAD); mis tähendab, et KOHAK eraldiseisva dokumendina kaotatakse. KEVAD hakkab sisaldama suuniseid kliimapolitiika üleste valdkondade poliitikate ja meetmete planeerimiseks ning arendamiseks.

2.5. Pärnu maakonnaplaneering 2030⁵

Pärnu maakonnaplaneering määratleb maakonna ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused ajaraamis 2030+.

Vastavalt maakonnaplaneeringu lahendusele asub planeeringuala vääriselupaikadega (VEP) kaetud osa maakonna tähtsusega roheline võrgustiku puhkemetsa alal, kus kehtivad täpsemad maakasutustingimused. Pärnu maakonna planeeringu seletuskirja p 3.3.1 „Üldised tingimused maakonna taseme roheline võrgustiku toimimise tagamiseks ja säilitamiseks“ alusel on kohalikul omavalitsusel põhjendatud juhtudel võimalik muuta maa senist sihtotstarvet (maatulundusmaa) ja juhtfunktsiooni (metsamaa, põllumaa) üldplaneeringuga. Tingimusena on toodud veel, et olukorras, kus negatiivse keskkonnamõjuga, kõrge keskkonnariskiga ning teiste tööstus- ja infrastruktuuriobjektide kavandamist roheline võrgustiku alale ei ole võimalik vältida, tuleb rajatise asukoht valida hoolikalt ning rakendada roheline võrgustiku toimimiseks vajalikke leevendus- ja kompensatsioonimeetmeid. Rohelise võrgustiku struktuuri olulist muutmist ettenägeva tegevuse kavandamisel on kohustuslik läbi viia keskkonnamõjude hindamine. Oluline on säilitada maastikulist ja bioloogist mitmekesisust – metsakooslusi, poollooduslikke ja looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore.

2.6. Pärnu linna asustusüksuse üldplaneering 2025+⁶

Pärnu linna üldplaneering on linna olulisim ruumilise arengu dokument, mille eesmärgiks on ruumilise arengu põhimõtete ja üldiste ehitus- ning kasutustingimuste seadmine, mis on aluseks edasiste ruumiliste otsuste tegemisel.

Pärnu linna asustusüksuse üldplaneeringu 2025+ kohaselt paikneb planeeringuala tootmise maa-alal (T) ning puhke- ja haljasala maa-alal (P). Tootmise maa-ala (T) valdav otstarve on tööstus- ja laohooned, logistika- ja jaotuskeskused ja valdkonnaga seotud rajatised; elektri- ja soojusenergia tootmise ja jaotamise maa; transpordivahendite teeninduse, hoolduse ja hoiuga seotud hooned ja rajatised (tanklad, garaažid, hooldusjaamad, pesulad jms); piirkonda sobivad spetsialiseerunud kaubandusettevõtted (aiandid, ehitustarvete poed, autode- ja tehnikaseadmete müük jms). Juhtotstarvet toetavad otstarbed on piirkonda teenindava kaubandus-, toitlustus-, teenindus-, kontori- ja büroohoone maa. Puhke- ja haljasala maa-ala (P) on avalikuks kasutamiseks mõeldud metsade, parkide, looduslike haljasalade jms alune maa koos seda teenindavate hoonete ja rajatistega.

⁵ Kehtestatud Riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74

<https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/parnumaa/parnu-maakonna-planeering/>

⁶ Kehtestatud Pärnu linnavolikogu 20. mai 2021 otsusega nr 21

Suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete kavandamisel ning olemasolevates ettevõtetes muudatuste tegemisel tuleb arvestada ümbritsevat maakasutust, võimalike ohtlike veoste marsruute ja seadusest tulenevaid nõudeid turvalisuse tagamiseks. Planeerimise või projekteerimise käigus tuleb tekkivaid riske hinnata igakordselt eraldi ning vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid ohu vähendamiseks.

Arvestades, et tiheasustusalal on võimaliku õnnetusjuhtumi poolt potentsiaalselt mõjutatud inimeste arv oluliselt suurem kui hajaasustuses, tuleb esimeses järjekorras kaaluda ohtliku ettevõtte jaoks sobivaima asukoha leidmist väljaspool tiheasustusala. Kavandatava tegevuse osas on üldplaneeringu koostamise käigus kaalutud erinevaid asukohaalternatiive.

Pärnu maakonnaplaneeringuga on määratud Rail Baltic kaubajaama võimalik asukoht, milleks on Pärnu linna olemasolev Kaubajaama ala ning kuhu üldplaneeringuga nähakse ette tingimused ala arendamisel. Kavandatav ala kattub osaliselt Kaubajaama alaga. Üldplaneeringus on toodud, et arenguala kavandamisel on vajalik kaaluda arenguala koosseisu kuuluvate metsaalade kasutamist puhkealana ning RB kaubajaama, jaama juurdepääsude ning ettevõtluspiirkonna arendamise vajadusi. Puhkemetsadele ja rabale tuleb tagada juurdepääs. Ettevõtluspiirkonda ümbritsevad metsaalad tuleb säilitada tootmistegevust eraldava puhvervööndina.

Detailplaneeringu lahendus on kehtivat Pärnu linna asustusüksuse üldplaneeringut 2025+ muutev. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek üldplaneeringu muutmiseks ala maakasutuse juhtfunktsiooni osas.

2.7. Pärnu linna asustusüksuse üldplaneering 2035+

Koostamisel on Pärnu linna üldplaneering 2035+ . Pärnu linna omavalitsuse territoorium moodustub endiste Audru, Paikuse ja Tõstamaa valdade ning Pärnu linna territooriumist. Kogu omavalitsuse territooriumil kehtib kokku 6 üldplaneeringut, mis on koostatud erineval ajal ning sisaldavad kehtinud õigusruumist tulenenud planeerimise põhimõtteid ning tingimusi. Pärnu Linnavolikogu 21.06.2018 otsusega nr 63 algatati Pärnu linna üldplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine. Pärnu linna üldplaneeringu 2035+ koostamise eesmärk on kaasajastada linna strateegilised ruumiplaneerimise arengusuunad ja siduda haldusterritoriaalse reformi järgsed alad ruumiliseks tervikuks.

Koostamisel oleva üldplaneeringuga käsitletakse erinevaid asukohaalternatiive võimaliku ORME objekti rajamiseks ning lahendatakse ORME objekti asukoha vajadus. Selle tulemusena on muudetud Harutee mets P4 katastriüksuse osa juhtotstarvet, kus VEP-e sisaldav metsaala on arvatud välja roheline võrgustiku ja puhkealade koosseisust. Piirkond on määratud Niidu tootmismaa alaks. Eeltoodust tulenevalt tehakse koostatavas üldplaneeringus ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks puhkealade ja roheline võrgustiku osas.

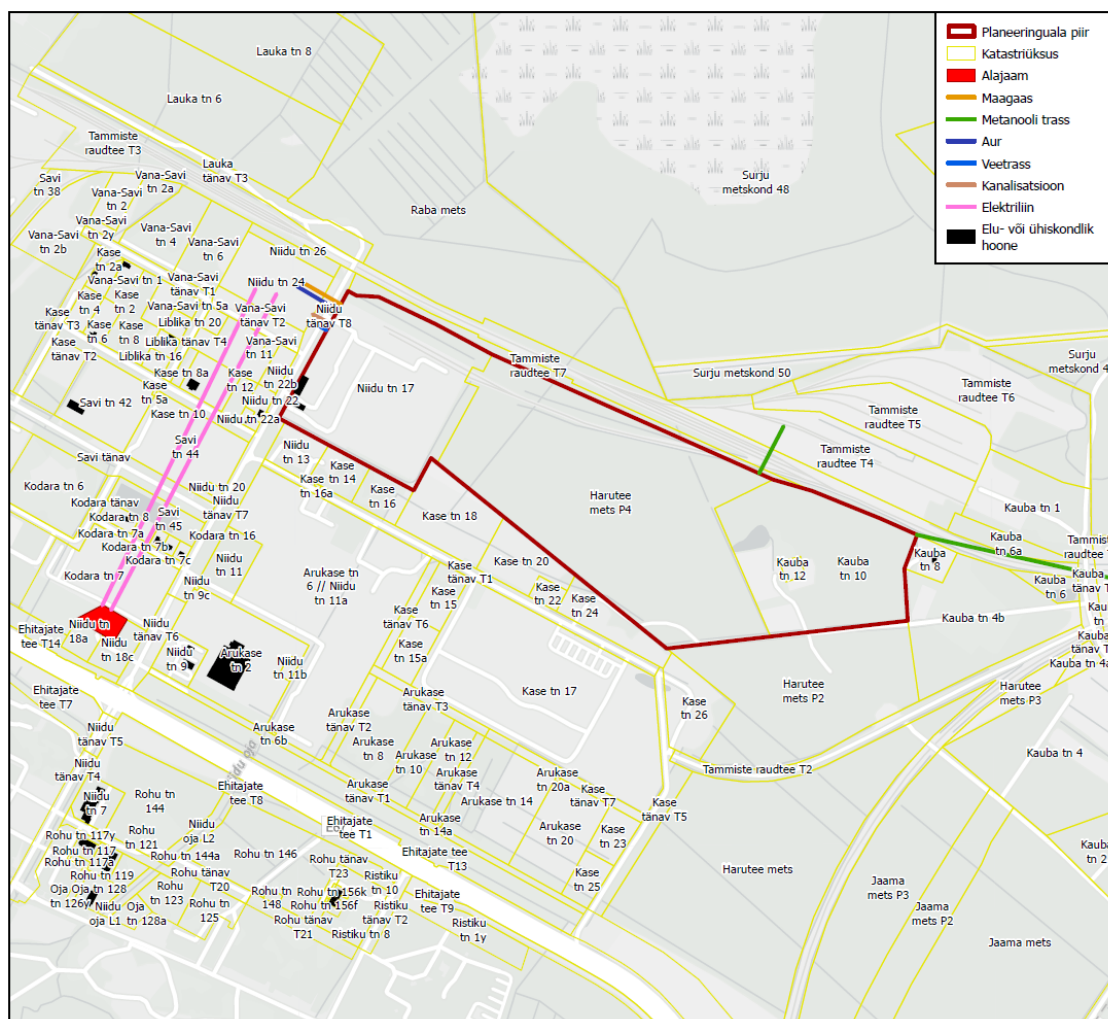
3. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus

3.1. Asustus ja maakasutus

Planeeringuala asub Pärnu maakonnas Pärnu linnas neljal katastriüksusel: Niidu tn 17, Kauba tn 10, Kauba tn 12 ja Harutee mets P4 (vt Joonis 2 ja Tabel 2). Planeeringuala pindala on kokku ca 33,2 ha. Pärnu linna asustusüksuse üldplaneeringu 2025+ kohaselt paikneb planeeringuala tootmise (T), puhke- ja haljasala (P), elamumaa (E) ning sihtotstarbeta maa-alal. Detailplaneering sisaldab üldplaneeringu muutmise ettepanekut: ala maakasutuse juhtfunktsiooniks kavandatakse tootmise maa-ala (T).

Pärnu linna asustusüksuse üldplaneeringuga 2025+ on loodud A14 Pärnu Kaubajaama arenguala, mille eesmärk on Rail Baltic raudtee äärsetele aladele kaubajaama ja Rail Balticu infrastruktuuri hoolduskeskuse (depo) arendamine ning piirkonna sidumine Niidu ettevõtluspiirkonnaga. Tingimuslikult on loodud võimalus tootmise laiendamiseks Rail Balticu infrastruktuuri hoolduskeskuse ja kaubaterminali piirkonna sidumisel Niidu ettevõtluspiirkonnaga.

Planeeringuala kattub osaliselt Rail Balticu infrastruktuuri Pärnu piirkonna hoolduskeskuse ja kaubaterminali detailplaneeringu (K-Projekt AS töö nr 20081, huvitatud isik OÜ Rail Baltic Estonia) Kauba tn 10 ja 12 kinnistute alaga.

Joonis 2. Elamud planeeringuala lähiumbruses. Aluskaart: Maa-amet, 2024

Tabel 2. Detailplaneeringualale jäävad katastriüksused

Katastriüksus	Katastriüksuse tunnus	Pindala	Sihtotstarve
Niidu tn 17	62517:050:0180	82 541 m ²	tootmismaa 100%
Kauba tn 10	62516:001:0770	72188 m ²	sihtotstarbeta maa 100%
Kauba tn 12	62516:001:0190	1448 m ²	elamumaa 100%
Harutee mets P4	62401:001:2620	175 517 m ²	maatulundusmaa 100%
		331 694 m ² (ca 33,2 ha)	

Ida suunas asub lähim elamu asub⁷ planeeringualast 40 m kaugusel Kauba tn 8 kinnistul (KÜ 62516:001:0760). Elamu asub Rail Balticu infrastruktuuri Pärnu piirkonna hoolduskeskuse ja kaubaterminali detailplaneeringu alal (ID 86592) ning eeldatavasti võõrandatakse Rail Balticu arendustegevuse käigus.

Planeeringualast lääne suunas asuvad lähimad elamud vähemalt 30 m kaugusel kinnistutel Niidu tn 22a (KÜ 62505:047:0310) ja Niidu tn 22 (KÜ 62505:047:9480) ning vähemalt 220 m kaugusel kinnistutel Liblika tn 16 (KÜ 62505:046:0001), Liblika tn 18 (KÜ 62505:046:9380) ja Liblika tn 20 (KÜ 62401:001:2089). Planeeringualast edelas vähemalt 300 m kaugusel asuvad elamud kinnistutel Kodara tn 16 (KÜ 62505:049:0006), Kodara tn 14 (KÜ 62505:049:0380) ja Kodara tn 12 (KÜ 62505:049:0520).

3.2. Taristu

Juurdepääs planeeringualale on võimalik Niidu tänavalt ja Rail Balticu infrastruktuuri Pärnu piirkonna hoolduskeskuse ja kaubaterminali detailplaneeringuga kavandatavalt Lauka tänavalt, mis on perspektiivselt väljaehitav veotänavana, kust on võimalik tagada täiendav juurdepääs planeeritavale hoolduskeskuse ja kaubaterminali kompleksile ja ühtlasi luua ühendus Pärnu suure ümbersõiduga.

Planeeringuga nähakse ette vajadus mitme ühenduse loomiseks. Vaja on head ühendust uue raudteega, mõistlikku kaugust sadamast, põhivõrguga elektriühendust, võimalust tuua juurde uusi kommunikatsioone, koostootmisjaama (kaugküttevõrgu) lähedust, toormevedu tagavat juurdesõitu, ühistransporti. Näha ette ühendused Rail Balticu infrastruktuuri Pärnu piirkonna hoolduskeskuse ja kaubaterminaliga ning vajadusel kõrvalasuvate tööstusaladega.

Lisaks vajatakse elektrolüüsiseadme jaoks elektrituru seaduse kohast otseliiniga taastuvelektri varustust ja selleks siseneva elektrikaabli asukohta määramist. Soojuse, elektri ja auru vahetuseks otseliiniga üle Niidu tänava asuva Gren koostootmisjaamaga annab planeering asukohalise lahenduse kahe energiaettevõtte vahel. Biomass on võimalik alale tuua Gren jaama vastast Niidu tn 17, toodang väljastada torujuhtme kaudu.

Lisaks on ette nähtud rajada metanoolitoru tehast sadamasse olemasoleva gaasitrassi koridoris ning tehast kõrvale rajatava Edelaraudtee raudteeharu ja kaubajaamani. Vesinikutoru jaoks võiks olla trassikoridor Utilitase Audru alajaamast samasse koridori.

Vajaminevad tehnovõrgud ja eeldatavad ühendused nendega on toodud Joonis 1. Keskkonnamõjude hindamise aluseks on tehase ehitusprojekt. Projekteerimise käigus tehakse muuhulgas selgeks kas kohalikul vee-ettevõttel on suutlikkus tehast vajaliku veega varustada ning võtta vastu tehases

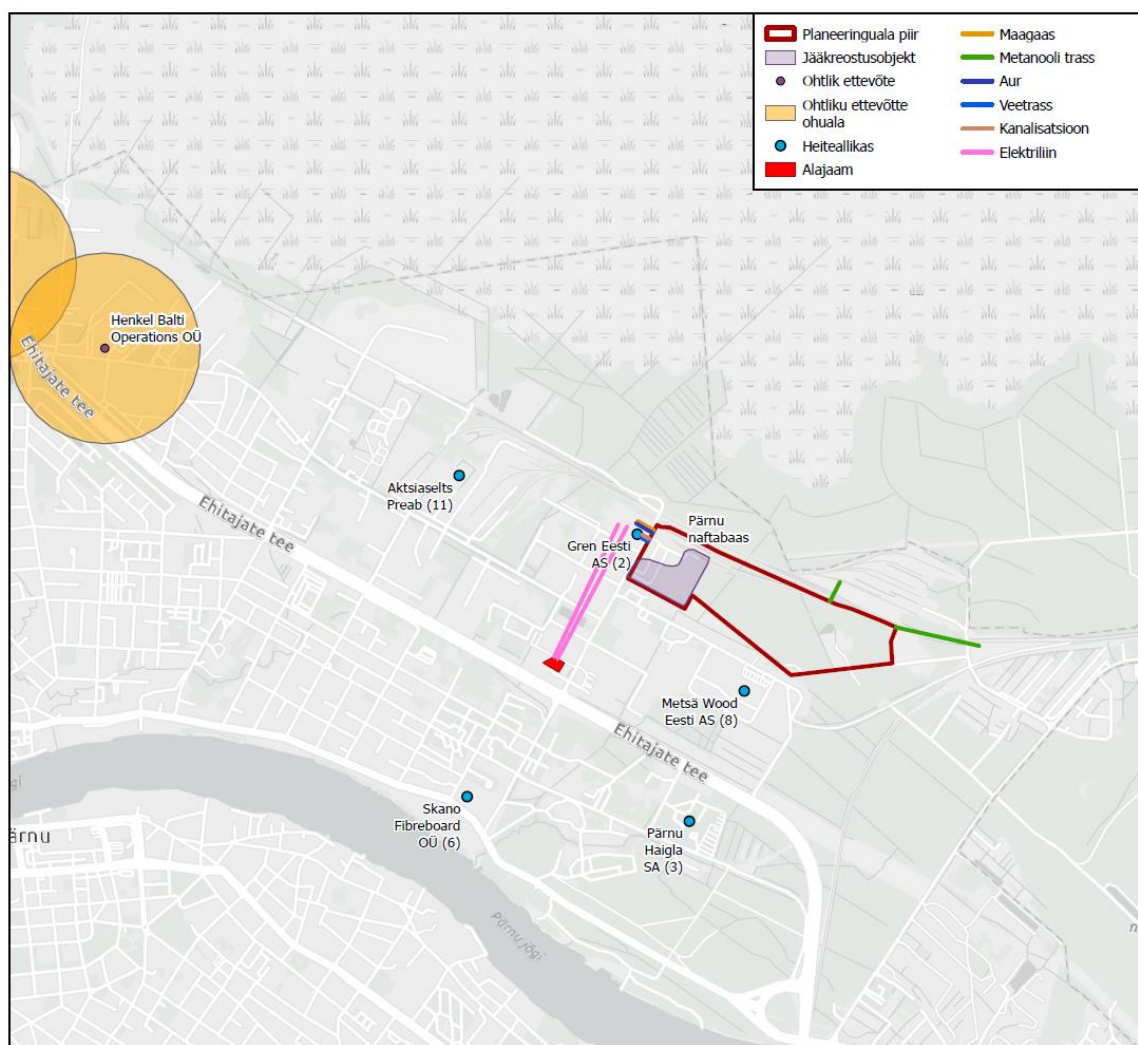
⁷ Ehitisregistri andmetel seisuga 13.08.2024

tekkiva reovesi. Planeeringuga nähakse ette krundistruktuuri muutmine, maakasutus- ja ehitustingimuste seadmine kavandatavate tootmisvarade, tehnovõrkude, lao- ja büroohooneite rajamiseks.

3.3. Jääkreostusobjekt

Jääkreostus on minevikus inimese tegevuse tagajärjel tekkinud maa ja veekeskkonna (pinnase- või põhjavee) reostunud piirkond või keskkonda jäetud kasutusesta ohtlike ainete kogum, mis võib ohustada ümbruskonna elanike tervist ja elusloodust.

EELIS-e andmetel⁸ asub planeeringualal jääkreostusala Pärnu naftabaas (JRA0000014). Reostus paikneb raudtee-estakaadi ja pumpla juures, ala keskosas raskekütuste mahutite piirkonnas ja ala lõunaosas kergkütuse hoidla piirkonnas. Maapinnalähedane põhjavesi oli reostunud kogu territooriumil naftasaaduste, aromaatsete süsivesinike, fenoolide ja polütsükliiliste aromaatsete süsivesinikega⁹.

Joonis 3. Jääkreostusobjektid, heiteallikad ja ohtlikud ettevõtted planeeringuala lähieümbuses. Aluskaart: Maa-amet, 2024

⁸ EELIS, seisuga 21.08.2024

⁹ Pärnu Linnavalikogu otsus 18.04.2024 nr 20 Pärnu linnas Niidu tn 17, Kauba tn 10 ja 12 kinnistute ning Harutee mets P4 katastriüksuse detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine.

2016. a Pärnu Naftabaasi alal läbiviidud jääkreostuse alase uuringu¹⁰ käigus kaevati 9 kaevandit. Kõigis kaevandites haises pinnas naftasaaduste järele, kuid laborianalüüsid näitasid tööstusmaa piirnormi ületavat väärtust vaid kolmes: K3 (raudteeharu taga, proov võeti ca 2 m sügavuselt), K7 (naftasaaduste ladustamiseks kasutatud piirkonna alumine parempoolne nurk, proov võeti ca 3 m sügavuselt) ja K8 (naftasaaduste ladustamiseks kasutatud piirkonna alumine administratiivhoonete poolne nurk, proov võeti ca 2,8 m sügavuselt). Leiti, et maapinnalähedases õhustatud pinnasekihis oli õlihaisu eelmiste uuringutega võrreldes vähem, mis viitab isepuhastuse toimimisele. Reostust ja haisu täheldati aga kohtades, kus seda varem ei leitud. Kergelt liikuvad reoained on seega liikvel, pinnases on õli ning sademevesi peseb seda liikuma. Varasemad uuringud viitavad vajadusele esmajärjekorras puhastada põhjavett. Selgus ka, et reostust on leitud naaberkruntide salvkaevu vees.

2018. aastal läbi viidud jääkreostusobjektide seirevõrgu inventuuri ja veekvaliteedi hindamise¹¹ kohaselt on vaja jätkata jääkreostusobjekti seirega.

Jääkreostusalal paikneb EELIS-e andmetel uuringute tarbeks 2 hüdroteoloogilise uuringu puurkaevu (PRK0019875 ja PRK0019828). Rail Balticu kaubaterminali ja hoolduskeskuse detailplaneeringu andmetel on AS Maves 2018. a läbiviidud jääkreostusobjektide seire aruande põhjal Niidu tn 17 kinnistul asunud puurkaev PRK0019875 hävinud ja PRK0019828 avariiline.

Jääkreostus on EELIS-e andmetel suures osas likvideeritud. Tööstusheiteseaduse § 57 lg 1 kohaselt tuleb tehase asukoha kohta koostada ja Keskkonnaametile esitada lähteolukorra aruanne. Lähteolukorra aruanne on dokument, milles esitatakse andmed pinnase ja põhjavee asjakohaste ohtlike ainetega saastatuse kohta käitise tegevuskohas. Lähteolukorra aruande koostamiseks vajaliku uuringu lähteülesanne on Lisa 1. Juhul, kui lähteolukorra aruande koostamisel tuvastatakse jääkreostuse esinemine alal, siis tuleb koostada ja Keskkonnaametiga kooskõlastada jääkreostuse likvideerimise projekt ning jääkreostus selle põhjal likvideerida.

3.4. Pinnas, sh niiskusrežiim ja geoloogia

Pinnakatte moodustavad planeeringualal peenliivad (purdsete valdava terasuurusega 0,063-0,5 mm, milles võib peenemat ja/või jämedamat fraktsiooni leiduda <50% sette mahust) üksikute viirsavi laikudega. Pinnakatte paksus on planeeringualal u 25-30 m.¹²

Aluspõhja moodustavad planeeringuala läänes osas Muhu kihistu dolokivid ja idaosas Kesk-Devoni ladestiku Pärnu kihistu liivakivi aleuoliidi ja savi vahekihtidega, lamamis tihti õhuke dolokivikiht. Planeeringualast idas ca 100 m kaugusel asub kirde-edela suunaline aluspõhja kivimites esinev oletatav tektooniline rike – Pärnu rike.¹³

Pinnasevesi liigub planeeringualast kirdes asuva Rääma raba suunast edelas asuva Pärnu jõe poole¹⁴. Planeeringuala servad on ääristatud kraavidega.

Piirkonnas on sademevee ärajuhtimise probleemid.¹⁵ Sademevee käitlemise võimalusi ja vajadusi käsitletakse lähteolukorra aruandes (vt Lisa 1).

¹⁰ Pärnu Naftabaasi uuringuaruanne. M. Kriisvalu, K.-M. Pehme. 2016

¹¹ Jääkreostusobjektide seirevõrgu inventuur ja veekvaliteedi hindamine. AS Maves, 2018

¹² Maa-ameti geoloogiline baaskaart, seisuga 22.08.2024

¹³ Maa-ameti geoloogiline baaskaart, seisuga 22.08.2024

¹⁴ Pärnu Naftabaasi uuringuaruanne. M. Kriisvalu, K.-M. Pehme. 2016

¹⁵ Transpordiameti kiri 20.03.2024

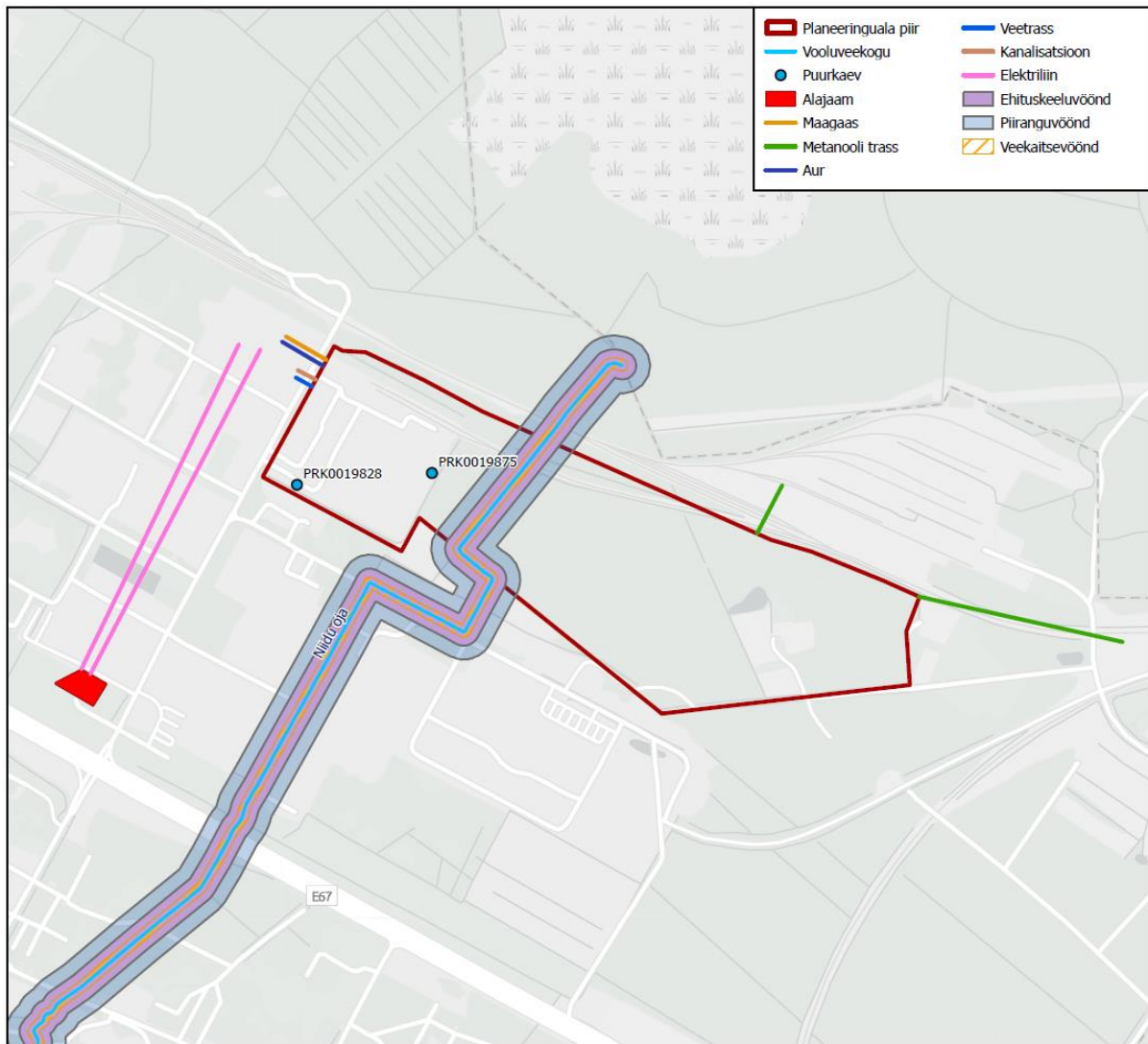
3.5. Veekeskkond

Põhjavesi ja kaitstus

Üle terve planeeringuala jääb Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas (04§2019), mille 2020. a koondseisund¹⁶ on hea, kuid ohustatud keemilise seisundi tõttu ja Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogum (12§2019), mille 2020. a koondseisund on hea, kuid ohustatud keemilise seisundi tõttu.

Põhjavesi on planeeringualal ja selle piirkonnas looduslikult suhteliselt kaitstud maapinnalt lähtuva reostuse suhtes.¹⁷

Maapinnalt esimene põhjaveekiht asub 1,7-2,4 m sügavusel.¹⁸ Sügaval asuv Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekiht on kaitstud tüseda savikihi poolt.¹⁹

Joonis 4. Vooluveekogud ja puurkaevud ning kitsendused. Allikas: EELIS, seisuga 28.08.2024. Aluskaart: Maa-amet 2024

¹⁶ Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027, kinnitatud 07.10.2022 käskkirjaga nr 357

¹⁷ Maa-ameti geoloogiline kaart 1 : 400 000

¹⁸ EELIS puurkaevude PRK0019875 ja PRK0019828 andmetel, seisuga 22.08.2024

¹⁹ Pärnu Naftabaasi uuringuaruanne. M. Kriisvalu, K.-M. Pehme. 2016

Planeeringualal asuvad kaks puurkaevu - PRK0019875 ja PRK0019828²⁰. Tegemist on hüdrogeoloogilise uuringu puurkaevudega, millel puuduvad sanitaarkaitsealad- ja hooldusalad.

Planeeringualal ja selle ümbruses ei asu põhjavee ülevoolu piirkonda²¹, allikaid ja karsti.

Põhjavee kaitse küsimusi käsitletakse lähteolukorra aruandes (vt Lisa 1).

Veekogud²²

Planeeringuala läbib Niidu oja (VEE1123581) (Joonis 4), mis on 2,5 km pikkune ja 8,8 km² valgalaga vooluveekogu, mis suubub Pärnu jõkke. Niidu ojal on 50 m laiune kalda piiranguvöönd, 25 m laiune kalda ehituskeeluvöönd, 10 m laiune kalda veekaitsevöönd.

- 1) VeeS § 119 kohaselt on veekaitsevööndis keelatud: maavara ja maa-ainese kaevandamine ning maavara ja maa-ainese kaevandamist ette valmistava geoloogilise uuringu tegemine;
- 2) puu- ja põõsarinde raie VeeS § 118 lõike 2 punktides 1 ja 2 loetletud veekogude rannal või kaldal Keskkonnaameti nõusolekuta, välja arvatud maaparandussüsteemi ehitamiseks ja hoiuks;
- 3) VeeS § 121 lg 1 kohaselt võib veekogude veekaitsevööndis puu- ja põõsarinnet raiuda Keskkonnaameti nõusolekul;
- 4) VeeS § 121 lg 2 kohaselt kui puu- ja põõsarinde raieks taotletakse nõusolekut veekogude veekaitsevööndis ja raieks on metsaseaduse kohaselt vajalik metsateatis, antakse nõusolek raieks metsaseaduse kohaselt metsateatise menetlemise käigus metsateatise osana
- 5) maaharimine, väetise ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla ja -auna paigaldamine;
- 6) keemilise taimekaitsevahendi kasutamine VeeS § 196 lõikes 1 nimetatud registreeringuta;
- 7) ehitamine, välja arvatud juhul, kui see on kooskõlas VeeS § 118 lõikes 1 nimetatud eesmärgiga ning looduskaitseaduses sätestatud ranna- ja kaldakaitse eesmärkidega;
- 8) pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu ranna või kalda erosiooni või hajuheidet.

LKS § 38 lg 3 kohaselt on ranna või kalda ehituskeeluvööndis uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

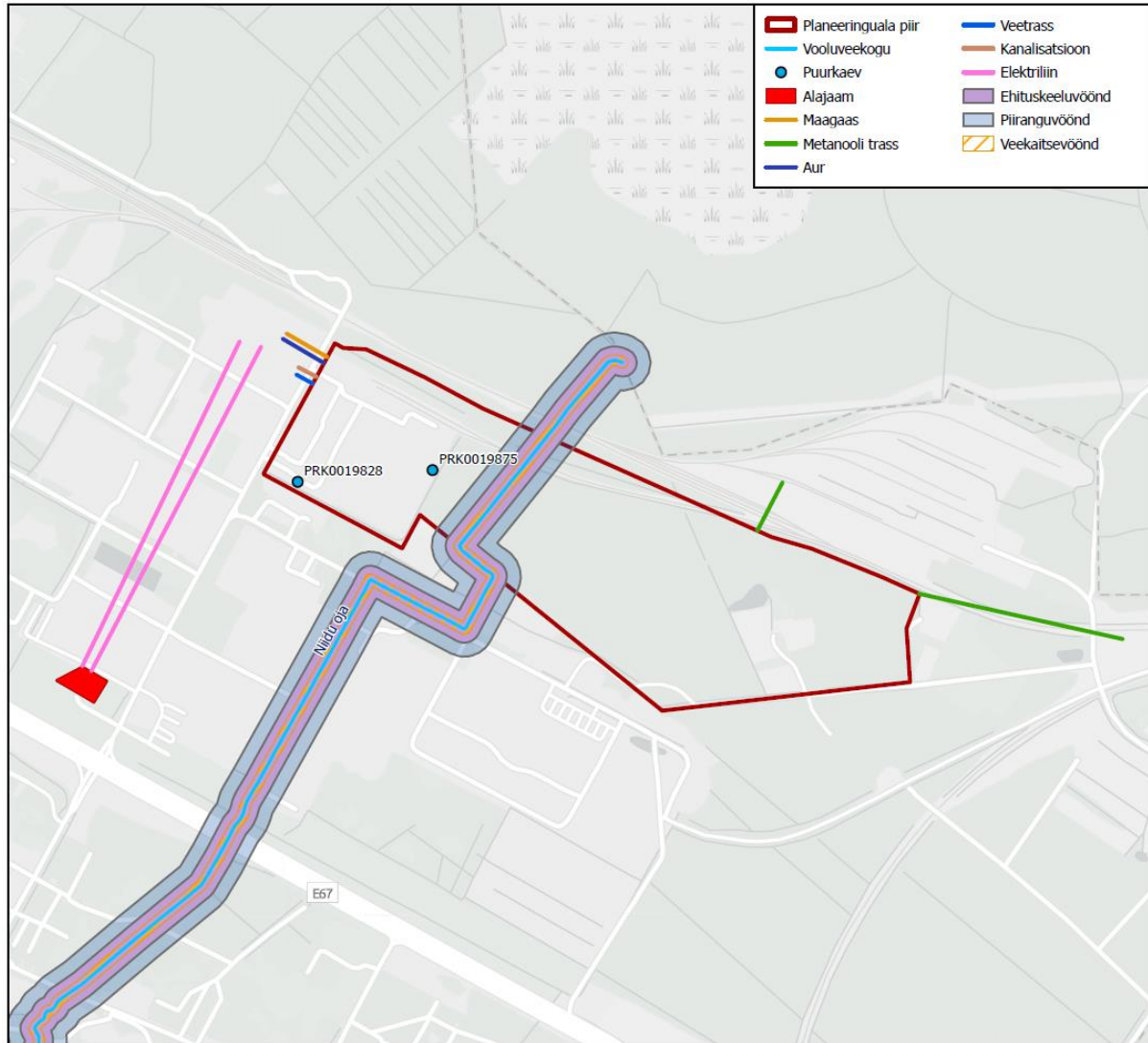
LKS § 37 lg 3 Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:

- 1) reoveesette laotamine;
- 2) matmispaiga rajamine;
- 3) jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- 4) maavara kaevandamine;
- 5) mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ning maastikusõidukiga sõitmine.

²⁰ EELIS, seisuga 22.08.2024

²¹ Maa-ameti kaardirakendus, seisuga 22.08.2024

²² Eesti looduse infosüsteem (EELIS), Keskkonnaagentuur, seisuga 22.08.2024

Joonis 4. Vooluveekogud ja puurkaevud ning kitsendused. Allikas: EELIS, seisuga 28.08.2024. Aluskaart: Maa-amet 2024

Lisaks asuvad planeeringualal 1-2 m laiused kraavid (ETAK ID 2794414, 2791600, 2791601, 8054805, 2790860, 2791546, 2795367 2799938, 2802255, 2795340 ja 2799937) ning tiik (ETAK ID 2019905), millel pole veekaitse-, ehituskeelu- ja piiranguvööndit.

Maaparandussüsteeme ja nende eesvoole planeeringualal ei asu.

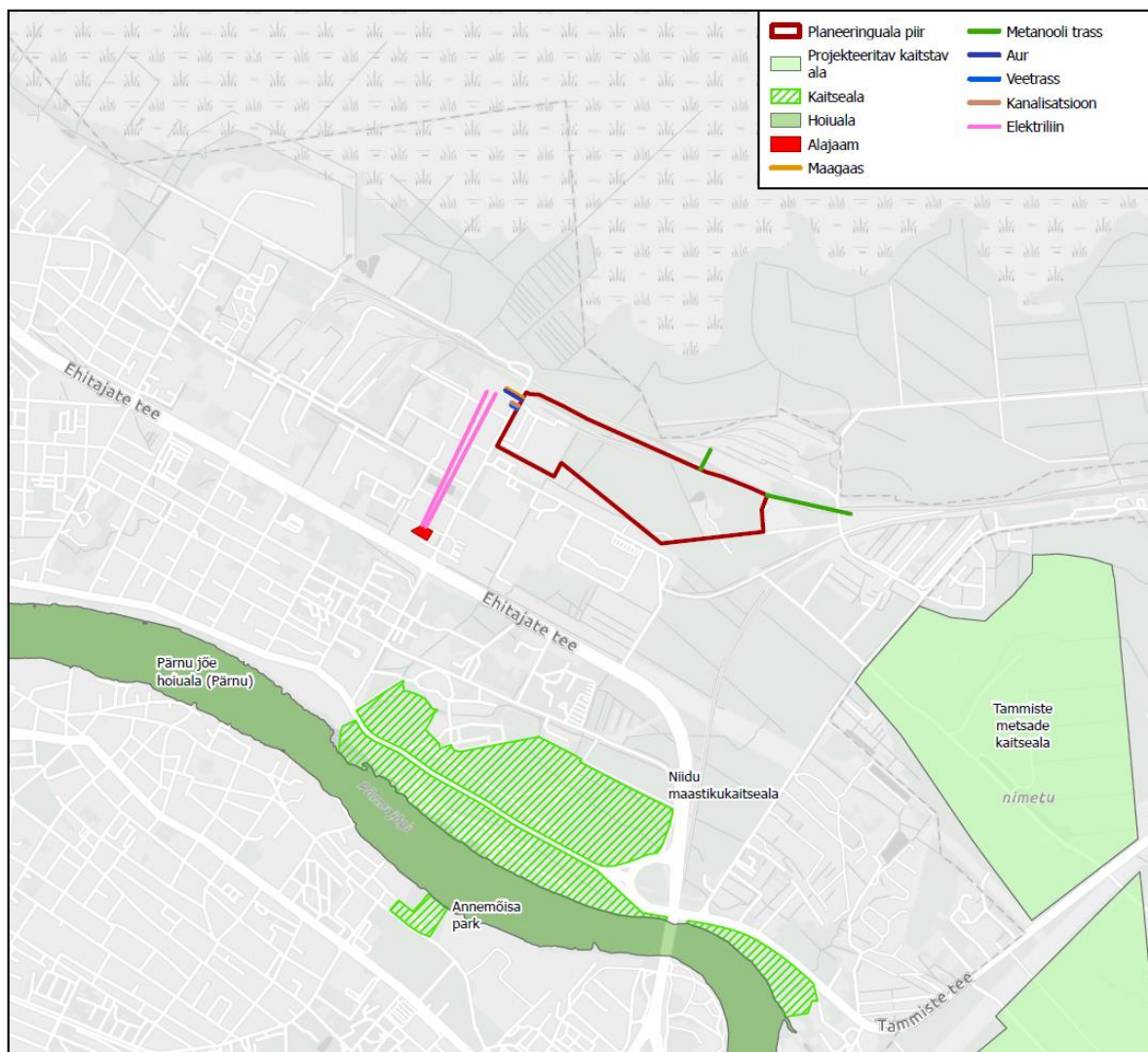
3.6. Kaitstavad loodusobjektid

Kaitsealad

Planeeringualal ja selle lähiümbruses kaitsealad ei asu. Lähim kaitseala, Niidu maastikukaitseala (KLO1000321), asub planeeringualast ca 1 km kaugusel lõunas (Joonis 5).

Hoiualad

Planeeringualal ja selle lähiümbruses hoiualad ei asu. Lähim hoiuala, Pärnu jõe hoiuala (Pärnu) (KLO2000293), asub planeeringualast ca 1,5 km kaugusel lõunas (Joonis 5).

Joonis 5. Kaitsealad, hoiualad ja projekteeritavad kaitsealad planeeringuala piirkonnas. Allikas: EELIS, seisuga 28.08.2024. Aluskaart: Maa-amet 2024

Kavandatavad kaitstavad alad

Planeeringualal ja selle lähiümbruses kavandatavaid kaitstavaid alasid ei asu. Lähim kavandatav kaitseala, Tammiste metsade kaitseala, asub planeeringualast idas ca 700 m kaugusel (Joonis 5).

Kaitstavad looduse üksikobjektid, KOV kaitstavad loodusobjektid

Planeeringualal ja selle lähiümbruses kaitstavaid looduse üksikobjekte ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid loodusobjekte ei asu.

Kaitstavate liikide elupaigad

Planeeringualal ega selle lähiümbruses ei ole registreeritud III kaitsekategooria liikide elu- ega leiukohti.

Planeeringualast 280 m kaugusel lõunas asub III kaitsekategooria linnuliigi hiireviu (*Buteo buteo*) elupaik (Joonis 6).

Planeeringualast 370 m kaugusel põhja suunas Rääma rabas asuvad III kaitsekategooria linnuliikide elupaigad: punajalg-tilder (*Tringa totanus*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), teder (*Tetrao tetrix*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), mudatilder (*Tringa glareola*), hänilane (*Motacilla flava*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*) ja sookurg (*Grus grus*).

Planeeringualast 1,5 km kaugusel lõuna suunas Pärnu jões asuvad III kaitsekategooria kalade elupaigad: hink (*Cobitis taenia*) ja võldas (*Cottus gobio*) ning III kaitsekategooria linnuliigi mustviires (*Chlidonias niger*) elupaik.

Planeeringualast 500 m kaugusel lõuna suunas asuvad III kaitsekategooria kasvukohad: siberi võhumõök (*Iris sibirica*) ja kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*).

Planeeringualast lõuna suunas enam kui 900 m kaugusel asuvad II kaitsekategooria liikide elupaigad: põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*), pargi-nahkhiir (*Pipistrellus nathusii*), hõbe-nahkhiir (*Vespertilio murinus*), kanakull (*Accipiter gentilis*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), suurvidevlane (*Nyctalus noctula*), pruun-suurkõrv (*Plecotus auritus*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), veelendlane (*Myotis daubentonii*).

Planeeringualast 280 m kaugusele kagu suunda ja 560 m kaugusele lõuna suunda jäävad II kaitsekategooria taime niidu-kuremõõga (*Gladiolus imbricatus*) kasvukohad.

Planeeringualast 800 m kaugusel kagu suunas asub II kaitsekategooria männi-soomussambliku (*Carbonicola anthracophila*) kasvukoht.

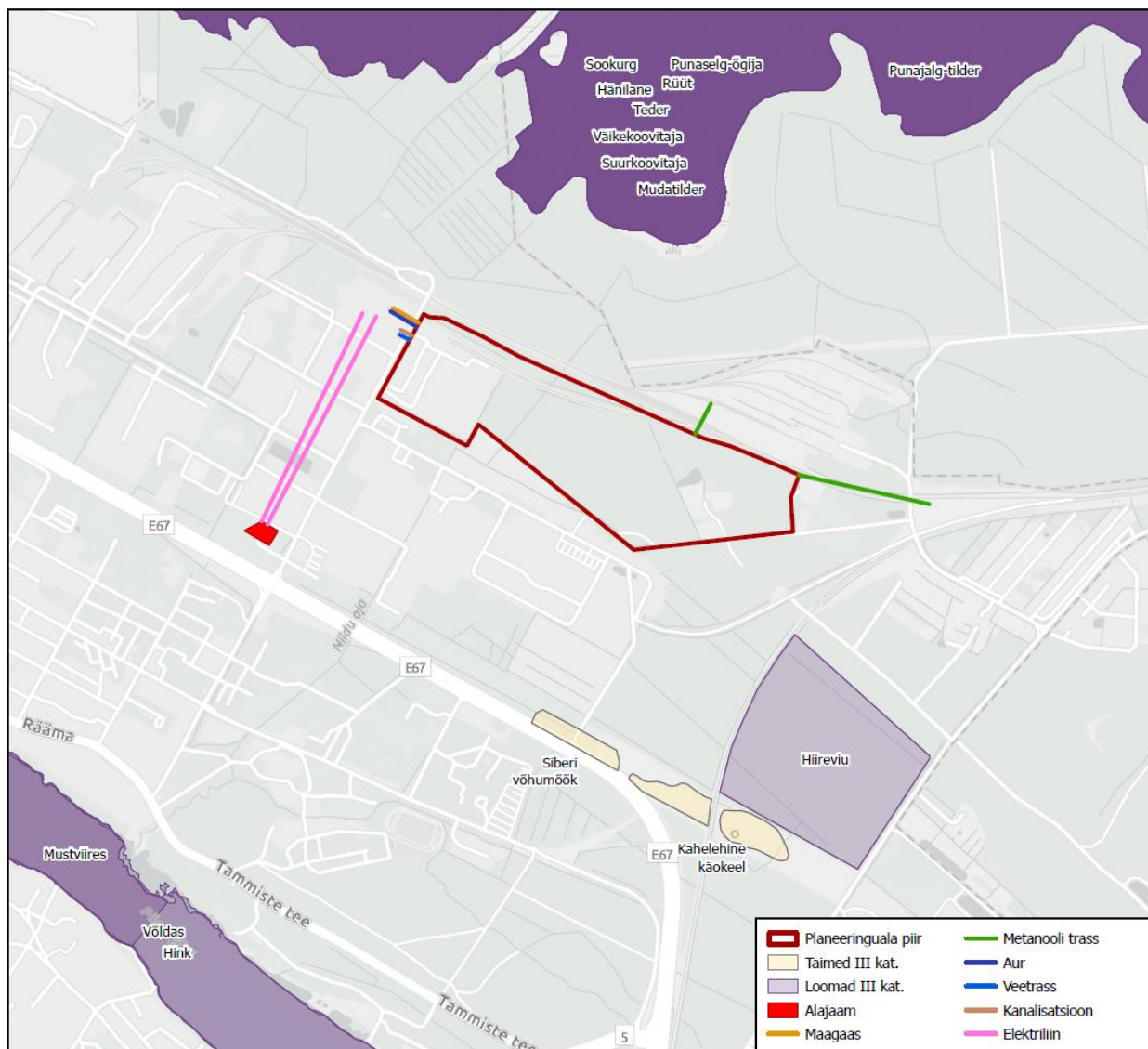
Planeeringualast ca 500 m kaugusel põhja suunas asub I kaitsekategooria liigi kassikakk Rääma püsielupaik ja 740 m kaugusel kagus Tammiste kassikaku püsielupaik.

Planeeringualast 930 m kaugusele põhja suunda, 740 m kaugusele kagusse ja enam kui 1,2 km kaugusele lõunasse jäävad I kaitsekategooria kassikaku (*Bubo bubo*) elupaigad.

Pärnu kaubaterminali rajamise ja kasutamisega kaasnev linnustiku uuringuga (Hannes Pehlak, OÜ Xenus 2021) tuvastati mitmete linnuliikide elupaigad planeeringualal ja selle lähipiirkonnas. Uuringu tulemused võetakse keskkonnamõjude hindamisel arvesse. Lisaks viiakse planeeringuala läbi taimestiku ja loomastiku uuring, mille üks eesmärk on kaitstavate liikide tuvastamine ja registreerimine – vt Lisa 1.

I ja II kaitsekategooria liikide asukohta ei ole joonisel näidatud, kuna looduskaitseaduse kohaselt on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud (looduskaitseaduse § 53 lg 1)²³.

²³ eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062021003?leiaKehtiv>

Joonis 6. Kaitsealused liigid planeeringuala piirkonnas. Allikas: EELIS, seisuga 28.08.2024. Aluskaart: Maa-amet 2024

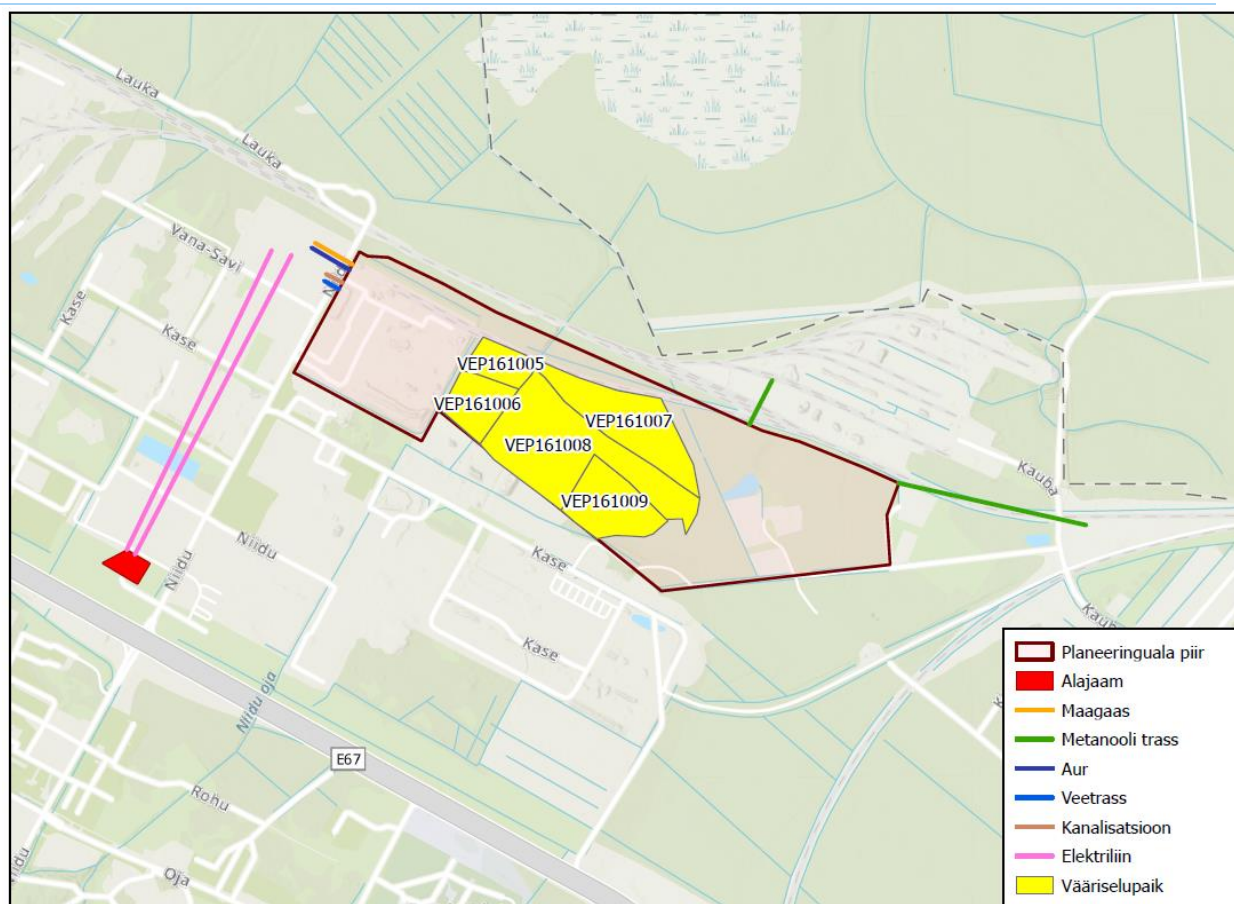
3.7. Vääriselupaigad

Vääriselupaik (VEP) on ala metsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdise või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur. Keskkonnaministri 04.01.2007 määruse nr 2 alusel on kõik avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvad vääriselupaigad kaitstud. Keskkonnaregistrisse kantud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas vääriselupaigas on keelatud raie, va erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik.

Planeeringuala kinnistul Harutee mets P4 asub neli vääriselupaigaks tunnistatud metstücki: VEP161005, VEP161006, VEP161007, VEP161008 ja VEP161009 kokku 11,33 ha suurusel alal (Tabel 3 ja Joonis 7).²⁴

²⁴ EELIS, seisuga 21.08.2024

Pärnu linnas Niidu tn 17, Kauba tn 10 ja 12 kinnistute ning Harutee mets P4 katastriüksuse detailplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine
Lähteseisukohad ja KSH programm

Joonis 7. Planeeringualal registreeritud vääriselupaigad. Allikas: EELIS, seisuga 29.08.2024. Aluskaart: Maa-amet 2024

Tabel 3. Planeeringualal asuvate VEP-ide endmed EELIS-e põhjal

VEP-i tunnus	Pindala	Põhitüüp	Kasvukoha tüüp	Märkused	Kirjeldus
VEP161005	0,83 ha	Männikud ja männisegametsad	Pohla kasvukohatüüp	Mitte raiuda; Surnud ja lamapuitu mitte eemaldada	Puistu on üle minemas lehtpuistuks (Ks, Hb). Leidub üksikuid tammesid. Suurtest pihlakatest moodustunud praktiliselt III rinne. Kui männi puistut soovida säilitada tuleks teha suhteliselt tugevaastmeline raie. Vastasel juhul jätta puutumata. Kuna männikuid (vanu) on ümbruses piisavalt, soovitaksin võimaldada puuliikide vaheldumist. Hea potentsiaaliga VEP. Sanitaarraie tehtud 10-15 a. tagasi. Puistu vanus vähemalt 150 a., võimsad dimensioonid.
VEP161006	1,17 ha	Männikud ja männisegametsad	Mustika kasvukohatüüp	Mitte kuivendada; Mitte raiuda; Surnud ja lamapuitu mitte eemaldada.	Puistu üle minemas lehtpuistuks (Hb, Ks). Alusmetsas vana pihlakas, millel on omaette väärtus. San.raie tehtud 5-10 a. tagasi. Hea potentsiaaliga VEP. Puistu vanus 140 a.
VEP161007	2,72 ha	Männikud ja männisegametsad	Jänese kapsa- mustika kasvukohatüüp	Üksikpuude vabaksraie MA 30; Surnud ja lamapuitu	Hõre, valgusele hästi avatud kaunite ja avarate vaadetega kuivem männik. Männitüvede varjamise

				mitte eemaldada.	vältimiseks tuleks osa järelkasvust (ca 50%) raiuda üksikpuude ümbert. Olulisemaks väärtuseks on kõrged päikesele avatud mändide rohkus. VEP vanuse ja hea potentsiaali tõttu. Vanus 130 a.
VEP161008	4,73 ha	Männikud ja männisegametsad	Mustika kasvukohatüüp	Mitte raiuda Surnud ja lamapuitu mitte eemaldada Mitte kuivendada.	Ca 5 a. tagasi tehtud kuivanud puude raiet. Eraldust läbib kraav, mis pole puistuplaanile märgitud. Kraav on ca 1,5 m sügav. Selles tuleks vett tõkestada. Kraav rajatud paralleelselt er.4 kagu servaga, mis kopeerib lameda seljandiku nõlva. Eraldise kirdeosa kaldega kraavi suunas. Metsakorraldus pole koosseisu märkinud vanu haralisi mustleppi kraavi kallastel. Eraldise edela ja lääneosa pigem PVEP.
VEP161009	1,88 ha	Männikud ja männisegametsad	-	-	-

Kõik loetletud VEP-id asuvad avalik-õiguslikul maal ja on inventeeritud 07.10.2000.

3.8. Natura 2000

Natura 2000 võrgustiku alasid planeeringualal ja selle lähiümbruses ei ole. Lähimad Natura 2000 alad asuvad lõuna suunas – Pärnu jõe loodusala (RAH0000027) asub 1,5 km kaugusel, Rannaniidu loodusala (RAH0000324) 3 km kaugusel ja Pärnu lahe linnuala (RAH0000131) 4,9 km kaugusel.

Kui sageli viiakse juba KSH programmi etapis läbi Natura eelhindamine võimalike ebasoodsate mõjude tuvastamiseks ning selgitamiseks välja, kas ja milliste Natura alade osas on KSH raames vajalik läbi viia asjakohane hindamine, siis käesolevalt ei ole see otstarbekas põhjusel, et puudub täpne planeeringulahendus ning sellega seotud mõjusid ei ole võimalik prognoosida.

Detailplaneeringu KSH raames tehakse Natura eelhindamine ning hinnatakse Natura asjakohase mõju hindamise vajalikkust. Kui osutub vajalikuks, viiakse KSH raames läbi asjakohane hindamine.

Natura hindamisel on meetodiliseks aluseks „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis”²⁵.

3.9. Kultuurimälestised

Kultuurimälestis on riigi kaitse alla võetud kultuuriväärtusega kinnis- või vallasasi, selle osa, asjade kogum, maa-ala või ehituslik kompleks. Mälestiste liigid on ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis, kunstimälestis, ajalooline looduslik pühapaik, tehnikamälestis.

Arheoloogiline leiukoht on maa- või veeala, kust on leitud arheoloogilisi leide, inimluid, ajalooliste ehituskonstruksioonide jäänuseid või muid arheoloogilisele kultuurile osutavaid elemente ja mis võib neid elemente jätkuvalt sisaldada. Muinsuskaitseaduse²⁶ kohaselt tuleb arheoloogilises leiukohas teha enne ehitamist, teede, kraavide ja trasside rajamist ning muid mulla- ja kaevetöid uuring (§ 26 lg 1). Arheoloogilised leiukohad avaldatakse kultuurimälestiste registris (§ 25 lg 5).

Kultuurimälestiste registri andmete põhjal²⁷ ei ole detailplaneeringu alal kultuurimälestisi, sh arheoloogilisi leiukohti registreeritud. Samuti ei ulatu planeeringualale ühegi kinnismälestise ega muinsuskaitseala kaitsevöönd.

²⁵ A. Aunapu, R. Kutsar, K. Eschbaum, 2019. „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis”.

²⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013?leiaKehtiv#para26>

²⁷ 22.08.2024 seisuga

4. Eeldatavalt kaasneva olulise mõju hinnang

Eeldatav mõjuala oleneb planeeritava tehase ja selle toimimiseks vajaliku taristu paiknemisest ja tegevuse iseloomust (vt ptk 1.3) ning mõjutatavast keskkonnaelemendist. Lähtuvalt eeltoodust analüüsitakse KSH läbiviimisel vajadusel ka väljastpoolt planeeringuala tulenevaid mõjusid ja mõjutatavaid keskkonnaelemente. Mõju ulatus sõltub konkreetsest mõju liigist ja seda täpsustatakse KSH aruande koostamisel.

4.1. Mõju bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele ja loomadele

Pärnu maakonna planeeringu kohaselt on vääriselupaikadega (VEP) kaetud planeeringuala osa määratletud maakonna tähtsusega puhkemetsaks, kus on kehtestatud kasutustingimused. Muuhulgas on oluline vältida senise maa juhtfunktsiooni (metsamaa) ja sihtotstarbe (maatulundusmaa) muutmist. Kohalikul omavalitsusel on põhjendatud juhtudel võimalik muuta maa senist sihtotstarvet (maatulundusmaa) ja juhtfunktsiooni (metsamaa, põllumaa) üldplaneeringuga.

Krundi minimaalne haljastusprotsent tootmise maa-alal on 15%. Haljastuse kavandamisel tuleb valdavas osas kasutada kõrghaljastust, maksimaalselt olemasolevat säilitada.

Kinnistul Harutee mets P4 (62401:001:2620) on metsamaaga kaetud 16,4 ha suurune ala, mis planeeringuga läheb raadamisele.

Planeeringuala külgneb valdavalt tootmis- ja transpordimaaga. Piirkonnas on peamiseks müraallikaks teistest tootmisettevõtetest tulenevad häiringud, raudtee- ja maanteeliiklus.

Pärnu ÜP KSH aruandes²⁸ on välja toodud, et Pärnu linnaterritooriumile sattunud suurtel loomad on raske metsadesse tagasi pääseda, sest teedevõrk on tihe ja rohealad omavahel isoleeritud. Seetõttu on linnakeskkonnas laiade ökoloogiliste rohekoridoride üks funktsioone võimaldada linna sattunud suurtel imetajatel lahkuda ilma stressi ja konfliktsituatsioone tekitamata. Sellised rohekoridorid vajavad säilitamist.

Planeeringuala tootmismaa hoonestamine vähendab võimalust linna sattunud loomadelihtsamini linnast välja pääseda.

Mõju loomastikule avaldavad nii tootmisala rajamiseks vajalik ehitustegevus, kui ka hilisem ala kasutamisest tingitud häiringud (tootmisest tulenev müra, sõidukite müra, hoonete valgus ja tänavate valgustus, inimeste liikumine)..

KSH aruande koostamiseks viiakse planeeringualal läbi taimestiku ja loomastiku uuring, mille lähteülesanded on Lisa 1. Hindamisel võetakse arvesse ka asjakohased varem tehtud uuringute ja mõjuhindamiste tulemused – nt Rail Baltic Pärnu kaubaterminali ulukiuuring (Hendrikson&Ko, 2021).

Negatiivset mõju taimestikule avaldavad tootmisala rajamiseks vajalik raadamine ja kasvupinnase eemaldamine. Raadamise ja kliimamõjude uuringu lähteülesanne on Lisa 1.

4.2. Mõju rohelisele võrgustikule ja vääriselupaikadele

Roheline võrgustik

Vastavalt maakonnaplaneeringu lahendusele asuvad kinnistute Kauba tn 10 (62516:001:0770) ja Kauba tn 12 (62516:001:0190) alad maakonna tähtsusega rohelise võrgustiku puhkemetsa alal. Ortofotodelt²⁹ on näha, et mets on raadatud ajavahemikus 2018-2019 a.

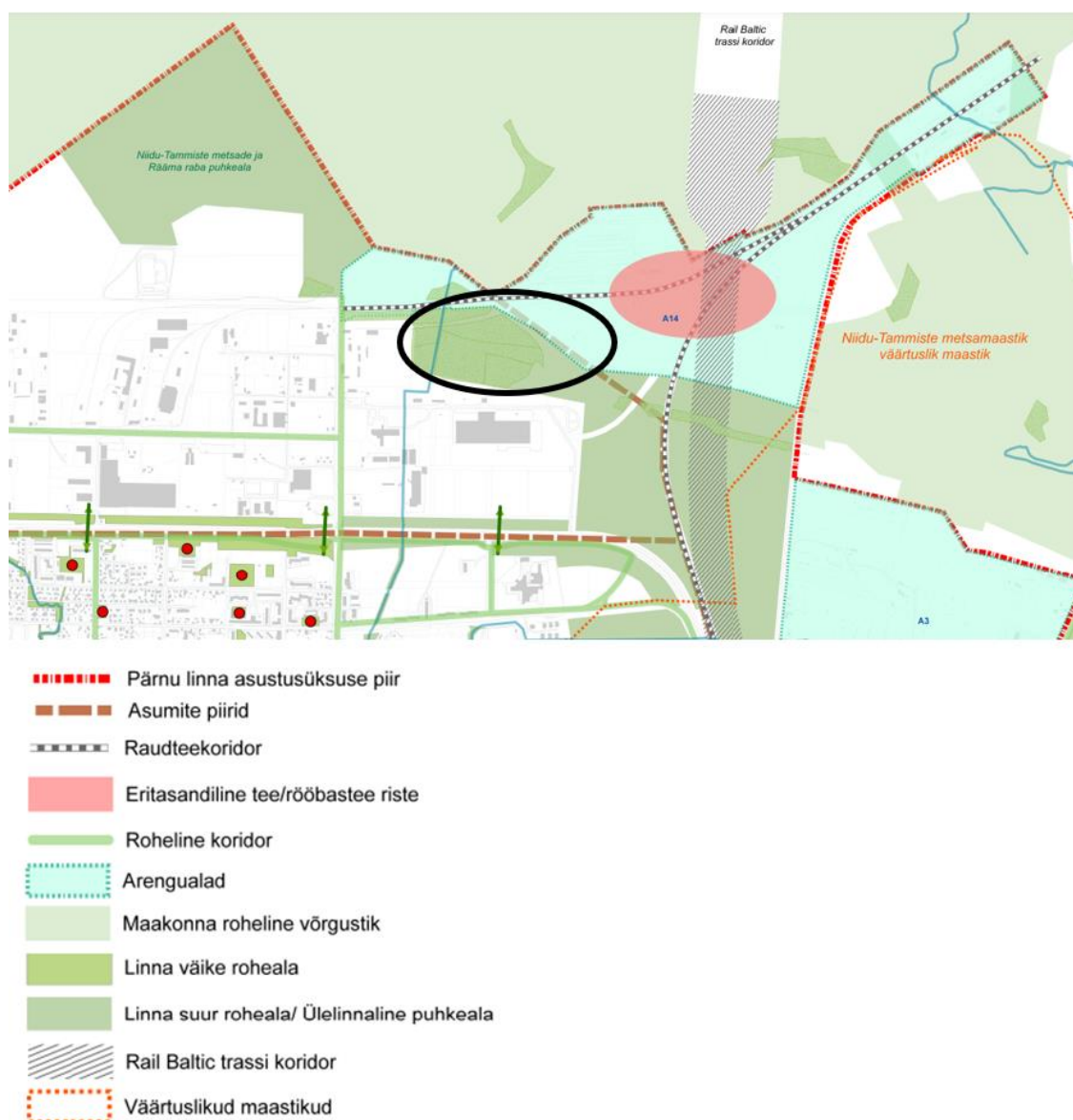
²⁸ Pärnu üldplaneeringu KSH aruanne. OÜ Hendrikson&Ko, Tartu-Pärnu 2014/2019

²⁹ Maa-ameti ortofotod lennuaeg 12.04.2018 ja 03.06.2019

Vastavalt detailplaneeringu algatamise ettepanekule soovitakse tootmismaa lõunapiiril jätta olemasoleva puistu baasil roheline eraldusvöönd.

Maakonna planeeringu rohekoridor rabast jõeni väheneb.

Harutee mets P4 kinnistu rohevõrgustikule koostatud analüüsi andmetel³⁰ Pärnu maakonnaplaneeringu kohaselt kattub ala rohevõrgustikuga. Maakonna rohevõrgustiku tugialad paiknevad linna piiril, ulatudes Rääma rabast mööda linnapiiril paiknevaid metsaalasid Rannaniidu looduskaitsealale. Harutee mets P4 alale ulatub Pärnu linnalähimõruse puhkemets, mis on planeeritud selleks, et linnade elanikel oleks võimalus puhata, korjata seeni ja marju, teha tervisesporti ka kodu lähedal, linnalähimõruse metsades.

Joonis 8. Väljavõte Pärnu linna 2025+ üldplaneeringust, kus vaadeldav piirkond on tähistatud musta ovaaliga³¹

³⁰ Harutee mets P4 kinnistu rohevõrgustiku analüüs. Skepast&Puhkim OÜ, 2024

³¹ Harutee mets P4 kinnistu rohevõrgustiku analüüs. Skepast&Puhkim OÜ, 2024

Pärnu linna üldplaneeringu järgi toetavad rohelist võrgustikku Pärnu linna lähiümbruse metsad, mis on lisaks rohelse võrgustiku staatusele, maakonnaplaneeringuga määratud puhkemetsadeks ja kus kehtivad täpsemad maakasutustingimused.

Harutee mets P4 kattub Niidu-Tammiste metsade ja Rääma raba puhkealaga. Kogu puhkeala on ulatuslik ning suuresti metsaga kaetud. Piirkond haarab Niidu maastikukaitseala, Rääma raba ääreala ning Niidu ettevõtluspiirkonda ümbritsevaid metsaalasid, kus paiknevad mitmed väariselupaigad. Tegemist on ka ulatusliku alaga, mis on mitmete infrastruktuuri objektide poolt killustunud väiksemateks osadeks (Tammiste tee, Tallinn-Pärnu-Ikla mnt (T4), olemasolev raudtee, kavandatava kiirraudtee Rail Baltic koridor) ning kus võib olla vajadus ettevõtlusalade laiendamiseks.

Üldplaneeringuga on välja toodud:

- Kaubajaama ja Tammiste arengualade lahendamisel kavandada ühendused maakonna rohevõrgustikuga. Rohevõrgustiku toimivuse tagamiseks kaubajaama piirkonnas, tuleb vaadata rohevõrgustikku piirkonnas tervikuna. Kaubajaama projekteerimise etapis on vajalik arvestada loomastiku liikuvuse uuringutega, et täpselt välja selgitada kohad, kus loomade liikumisrajad ristuvad raudteega ning vajadusel töötada välja tehnilised lahendused loomade liikumise võimaldamiseks üle raudtee.

Niidu ettevõtlus/tööstusala juurde jääva Harutee mets P4 ala puhul on tegemist heas seisundis metsamaastikuga, kus peapuuliikidena kasvavad männi-, kase- ja haava metsaeraldised. Tegemist on mustika ning jänesekapsa-mustika kasvukohatüüpi metsatukkadega. Kasvav puistu on noor kuni keskealine metsapuu, VEP-ide alal oluliselt vanem. Alusmets alal on kohati tihe.

Ala on nii maakonnaplaneeringus kui ka üldplaneeringus käsitletud puhkemetsana, mis tagaks linlastele täiendava puhkevõimaluse.

Harutee mets P4 metsaala jääb suures osas juba olemasolevate raudteeharude territooriumi äärde ning piirkond on juba mingil määral inimtegevusest kahjustatud. Samas kõrvale kavandatakse tulevase Rail Balticu kaubaterminali. Alast põhjasuunas jääva Rääma rabaäärsetest metsadest liiguvad ulukid üle ala lõunasuunas. Kõnealune metsaosa Pärnu linna Niidu tööstusala ja kavandatava RB kaubaterminali vahelisel alal moodustab nn puhkemetsa „taskuna“ potentsiaalse ökolõksu, kus põhjast piirneks metsaala raudteega, läänest hoonestatud tootmismaa ning idast tulevase kaubaterminaliga. Sellest lähtuvalt ei toimiks rohevõrgustik antud kohas ning vältida tuleb ka loomade võimalikku suunamist alale. Ühendused saab tagada tulevasest kaubaterminalist ida pool, kus ulukite liikumine on võimalik suunata RB põhitrassile kavandatava suurimetajate altpääsuni ning sealt edasi toimib ühendustee Tammiste rohevõrgustiku tugalaga ning ka Silla piirkonna rohealadega.

Rekreatsioonialana toimib lõunasuunale jääv peamiselt valgusküllane männik – Pärnu linna puhkemetsa ala (Niidu park).

Piirkonda jäävatele rohevõrgustiku tugalade kvaliteedile ja toimimisele antud puhkemetsa ala vähendamine mõjusid ei avalda.

4.3. Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile

Mõju hindamisel veekeskkonnale võetakse arvesse kavandatava tegevuse mõju pinnaveele ja põhjaveele. Tehase rajamise peamine mõju põhjavee kvaliteedile ja looduslikule ressursile ning piirkonna puur- ja salvkaevudele lähtub selle võimalikust veevajadusest ja reovee tekkest. Tehas vajab metanooli tootmiseks 20 t/h ja valikuliseks vee elektrolüüs 60 t/h tehnoloogilist vett, mis saadakse Pärnu linna veevärgist. KSH aruandes kirjeldatakse ja hinnatakse kavandatava tegevuse veevajadust ja selle keskkonnamõju. DP ala jääb osaliselt Pärnu reoveekogumisalale (keskkonnaregistri nr RKA067029544). Kuna Pärnu reoveekogumisala koormus ületab 2000 inimekvivalenti, siis on tuginedes veeseaduse § 124 lg 4 alal omapuhastite kasutamine keelatud

(keeld ei kohaldu eelpuhastitele ega tööstusreoveepuhastitele). Veeseaduse § 128 lg 8 tuginedes on alal keelatud ka heitvee pinnasesse juhtimine.

Heide veekeskonda on seotud alalt kokku kogutava sademeveega. Sademevee käitlemisel tuleb eelistada lahendusi, mis võimaldavad sademeveest vabaneda selle tekkekohas, vältides sademevee reostumist. Selleks peab sademevesi vastama keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit -, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ Lisas 1 kehtestatud sademevee saasteainesisalduse piirväärtustele. Sademeveest vabanemiseks tuleb eelistada looduslähedasi lahendusi, nagu rohealasad, viibetiike, vihmaedasid, imbkraave ja muid lahendusi, mis võimaldavad sademeveest vabaneda eelkõige maastikukujundamise kaudu. Piirkonnas on sademevee ärajuhtimise probleemid³². Koostada tuleb terviklik sademevee ärajuhtimise analüüs kuni Pärnu jõeni välja.

Vajadusel tuleb näha ette Niidu oja (VEE1123581) ehituskeeluvööndi vähendamine või oja kanaliseerimine torusse. Selleks on arendajal vaja koostada ja esitada veeseaduse § 196 lg 2 p 2 ja 5 kohane veekeskonna riskiga tegevuse registreerimise taotlus.

Planeeringualal asuvate puurkaevude PRK0019875 ja PRK0019828 seisukord ja edasine tegevus tuleb planeeringu koostamise käigus kindlaks teha.

Mõju hindamise üheks aluseks on koostatav lähteolukorra aruanne (vt Lisa 1). Mõju hindamise tulemustest lähtuvalt tehakse vajadusel ettepanekud leevendus- ja seiremeetmete rakendamiseks. Mõju hinnang põhja- ja pinnaveele on sisendiks teiste mõjuvaldkondade hinnangutele, nt tervisemõjude hindamisele.

4.4. Mõju õhukvaliteedile, müra, vibratsioon

4.4.1. Välisõhk

Mõju piirkonna välisõhu kvaliteedile on seotud tootmisala hoonete ehituse ja kasutamise, tehnoloogilisest protsessis tekkivate ja välisõhku väljutatavate saasteainete ning piirkonda lisanduva liikluskoormusega.

Ehitusaegne mõju on seotud tolmu (tahkete osakeste) tekke ja levikuga ning on ajutine – esineb ehitustööde ajal ning lõpeb pärast tööde lõppu. Ehitusaegse tolmu teke ja levik piirdub üldjuhul ehitusobjekti lähialadele ning seda on võimalik vähendada töökorralduslike meetmetega (ilmastikuolude jälgimine tööde teostamisel, materjali niisutamine vms). Teatud töödega (nt tehnoloogilistest protsessidest ja asfalteerimistöödega) on võimalik ka ebameeldiva lõhna teke ja levik.

Välisõhu kvaliteeti mõjutavad paiksed heiteallikad ja liiklus. Planeeringualaga külgnevad kaks tootmisettevõtet, millel on heiteallikad (Joonis 2):

- Planeeringualast läänes asub Gren Eesti AS-le kuuluv Pärnu elektri ja soojuste koostootmisjaam, milles on kaks heiteallikat ja millele on väljastatud keskkonnakaitsealuba nr KKL/318381.
- Planeeringualast lõunas asub Metsä Wood Eesti AS, mille tegevusala on spooni ja vineeri tootmine. Ettevõtte kaheksale heiteallikale on väljastatud keskkonnakaitsealuba nr L.ÕV/328737.

KSH programmi koostamise aja puudub info tootmisprotsessi käigus tekkivate ja välisõhku suunatavate saasteainete nomenklatuuri ja koguste kohta. Selleks koostatakse õhusaaste uuring (vt

³² Transpordiameti kiri 20.03.2024

Lisa 1) ja vastav info esitatakse KSH aruandes koos hinnangutega tegevuse mõju kohta välisõhu kvaliteedile.

4.4.2. Müra

Tehase rajamisega kaasneb ehitustegevusega seotud müra levimine lähipiirkonna aladele. Ehitusmüra on põhjustatud ehitusprotsessidest ning ehitustehnika kasutamisest. Alljärgnevalt antakse hinnang ehitusaegse mürataseme mõju olulisusele ning leevendusmeetmete rakendamise vajadusele.

Ehitusaegse müra normid

Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71³³ „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kohaselt rakendatakse ehitusmüra piirväärtusena ajavahemikus kella 21.00–7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtaseme (vt Tabel 4). Muul ajal ehitusmürale piirnormid ei kehti.

Tabel 4. Tööstusmüra normtasemed ($L_{pA,eq,T}$, dB, päeval/öösel)

	I kategooria	II kategooria	III kategooria	IV kategooria
Müra piirväärtus	55/40	60/45	65/50	65/50
Müra sihtväärtus	45/35	50/40	55/45	55/45

Kasutusaegse müra normid

Välisõhus leviva müra normtasemed on kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“³⁴. Välisõhus leviva müra normtasemed ei kehti alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töökeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad nõuded.

Müra normtasemete kehtestamisel lähtutakse:

- päevasest (7.00–23.00) ja öisest (23.00–7.00) ajavahemikust;
- müraallikast: liiklus (auto-, raudtee- ja lennuliiklus) või tööstus (paiksed müraallikad);
- mürakategooriast.

Mürakategooriad määratakse vastavalt ÜP maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

- **I kategooria** – virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad;
- **II kategooria** – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande-asutuste ning elamu maa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad;
- **III kategooria** – keskuse maa-alad;
- **IV kategooria** – ühiskondlike hoonete maa-alad;
- **V kategooria** – tootmise maa-alad;

³³ Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“; eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121122016027>

³⁴ Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121122016027?leiaKehtiv>

- **VI kategooria** – liikluse maa-alad.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse³⁵ kohaselt jaotatakse müra normtasemed järgmiselt:

- **müra piirväärtus** – suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnanähiringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid;
- **müra sihtväärtus** – suurim lubatud müratase uute üldplaneeringutega aladel.

Liiklus- ja tööstusmürale on kehtestatud eraldi normtasemed.

Tabel 5. Liiklus- ja tööstusmüra normtasemed ($L_{pA,eq,T}$, dB, päeval/öösel)³⁶

	I kategooria		II kategooria		III kategooria		IV kategooria	
	Liiklus	Tööstus	Liiklus	Tööstus	Liiklus	Tööstus	Liiklus	Tööstus
Müra piirväärtus	55/50	55/40	60/55 65¹/60¹	60/45	65/55 70 ¹ /60 ¹	65/50	65/55 70 ¹ /60 ¹	65/50
Müra sihtväärtus	50/40	45/35	55/50	50/40	60/50	55/45	60/50	55/45

¹ müratundliku hoone teepoolisel küljel

Kuigi on olemas ka mürakategooriad V ja VI, siis keskkonnamüra nõudeid neile kehtestatud ei ole.

Müraallika valdaja peab tagama, et tema müraallika territooriumilt (mitme müraallika olemasolul nende koosmõjus) ei levi mingile alale kehtestatud normtasest ületavat müra. Vastavalt keskkonnaministri määrusele nr 71 ei tohi tööstusmüra hinnatud tase ületada vastava kategooria normtasest ning maksimaalne helirõhutase vastava mürakategooriaga aladel ületada müra normtasest rohkem kui 10 dBA. Kui mingile alale kehtestatud müra normtasest ületatakse, siis tuleb rakendada meetmeid müra vähendamiseks.

Seoses kavandatava tegevusega viiakse KSH läbi tehase kasutusaegse mürataseme leviku modelleerimine (mürauring – vt Lisa 1). Eraldi modelleeritakse liiklusmüra ja tööstusmüra, kuid vaadatakse ka koosmõju.

4.4.3. Vibratsioon

Vibratsiooni tekitavad peamiselt tasakaalustamata mehhanismide perioodiliselt muutuvad inertsiõud. Soovimatu vibratsioon võib põhjustada tervisekahjustusi töötajatel ning ehitiste, masinate jm tarindite kahjustusi või isegi purunemisi.

Hoonete ehitusel tekkiv vibratsioon on seotud ehitusmasinate ja -seadmete tööga. Tegemist on lühiajalise häiringuga.

Sotsiaalministri 17.05.2002 määrusega nr 78 on kehtestatud „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“, et vältida inimeste tervisekahjustusi.

Seadmeid, masinaid ja muid vibratsiooniallikaid tuleb paigaldada, hooldada või kasutada sellisel viisil, et nende poolt tekitatud vibratsioon ei ületa nimetatud määrusega sätestatud piirväärtusi. Töökeskkonna riskianalüüsi käigus määratakse kindlaks vibratsiooni allikad, millega töötajad kokku puutuvad ning vajadusel mõõdetakse vibratsiooniga kokkupuudet.

³⁵ § 56, „Atmosfääriõhu kaitse seadus“; eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/123122016002?leiaKehtiv>

³⁶ Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“, eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121122016027?leiaKehtiv>

Vibratsiooni levikut mõjutab ka pinnase niiskus, niiskes pinnases levib vibratsioonilaine paremini. Vibratsioonilainete liikumist aitab summutada aga mõnede taimede juurestik. Planeeringualal levivad peenliivad üksikute viirsavi laikudega (vt ptk 3.4), mis on vibratsiooni levikut soodustavad. Müra ja vibratsiooni uuringu lähteülesanne on Lisa 1.

4.5. Mõju tervisele ja heaolule

Detailplaneeringuga kavandatud tegevused ei tohi põhjustada liigseid häiringuid ümbritsevas linnaruumis ja naaberkinnistutel ning planeerimisel tuleb lähtuda eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnahäiringuid, vältimaks ebasoodsat mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimivat mõju inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile.

Mõju tervisele

Olulisemad inimese tervist mõjutavad keskkonnategurid on välisõhu ja vee kvaliteet ning müra ja vibratsiooni tase. Elanike tervise kaitsmiseks on nendele keskkonnateguritele kehtestatud normid, millega keskkonnamõju põhjustavate tegevuste kavandamisel tuleb arvestada. Planeeringualaga külgnevad teised tootmisalad, piirkonnas asuvad üksikud elamud. Vastavalt detailplaneeringu algatamise ettepanekule soovitakse tootmismaa lõunapiirile jätta olemasoleva puistu baasil roheline eraldusvöönd, mis toimib puhvrina ning vähendab planeeringualalt jõudvaid häiringuid.

Kavandatava tegevusega kaasnev negatiivne mõju inimeste heaolule võib avalduda läbi häiringute. Häirivuse all mõeldakse tegurit, mida üksikisik või rühm tajub negatiivsena, ebameeldivana ja soovimatuna ning seda ei ole võimalik normtasemetega reguleerida.

KSH käigus hinnatakse tegevuse mõju inimese tervisele ja heaolule lähtuvalt kehtestatud normidest eksperthinnangu meetodil.

4.6. Hinnang jäätmetekke võimaluste kohta

Jäätmetekke ja jäätmekäitluse mõju on seotud nii ehitus- kui kasutusetaapiga.

Ehitusaegse jäätmete mõju on seotud nende kogumise, ajutise ladustamise ja edasisele käitlemisele sellesk vastavat luba omavale ettevõttele suunamisega. Kui see ei toimu nõuetekohaselt, on oht jäätmete keskkonda sattumiseks, pinnase ning pinna- ja põhjavee saastumiseks. Seda saab vältida töökorralduslike meetmetega (jäätmel tuleb koguda liigiti, sobivatesse kogumisvahenditesse, et vältida jäätmete laialikandumist tuulega ja sademetega ning teostada pidevat ala kontrolli vms). Nõuded jäätmete kogumisele, ajutisel ladustamisel ning edasise käitlemise korraldamisele on sätestatud jäätmeseaduses ning kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas. Nõudeid järgides olulist negatiivset mõju ei kaasne. Ka on ehitusetapiga seotud jäätmetekke ajutine ja lõpeb ehitustööde lõppemisel.

Kasutusaegse jäätmetekke ja -käitluse mõju on seotud eeskätt tootmisprotsessis tekkivate jäätmetega -räbu, filtrijäätmel, kasutatud katalüsaatorid ja absorbendid, kuivatusained ning muud inertsed materjalid. Jäätmekäitluse korraldamisel tuleb silmas pidada jäätmehierarhiat - jäätmeliigid, millele on Eestis olemas taaskasutusvõimalused, suunata taaskasutusse, eelistatult ringlussevõttu. Veelgi olulisem on jäätmetekke vältimine.

Kuna programmi koostamise ajaks ei ole teada, millised on tootmisprotsessis tekkivad jäätmed, siis kasutusaegse jäätmetekke ja -käitluse mõjude hindamise vajaduse üle otsustamine toimub KSH käigus.

4.7. Võimalikud mõjud seoses kliimamuutustega

Eesti pikaajaline eesmärk on minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järkjärgult majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Selleks kiitis Riigikogu aprillis 2017. aastal heaks dokumendi „Kliimapolitika põhialused aastani 2050“, milles esmakordselt lepiti kokku Eesti kliimapolitika pikaajalises visioonis ning tegevussuunad selle poole liikumisel. Eesti on võtnud kohustuse kasvuhoonegaaside (KHG) heite ja sidumise tasakaalustamise hiljemalt 2050. aastaks, viies KHG netoheide nullini.

detailplaneeringu ja selle KSH koostamise käigus hindame me kavandatava metanoolitehase kliimamõju eelkõige süsiniku jalajälje ehk CO₂ekv heite hindamise kaudu. Maakasutuse heitmete valdkonnas rakendame töös IPCC LULUCF sektori metoodikat³⁷, kus on arvesse võetud Eesti maakasutuse inventuuri eriheitetegureid 1990-2021. aasta andmete põhjal (*Greenhouse Gas Emissions in Estonia 1990-2021 National Inventory Report*)³⁸. Ülejäänud valdkondades rakendame tunnustatud metoodikate elemente lähtuvalt algandmete kättesaadavusest ning eeldatavalt kõige suurema heitega tegevustest.

4.8. Kumulatiivse ja piiriülese mõju esinemise võimalikkus

Koosmõju muude tegevustega võib avalduda koos teiste Niidu ettevõtluspiirkonna ettevõtetega kui ka sellest väljaspool tegutsevate ettevõtetega. Võimalikud koosmõjud selgitatakse välja DP ja KSH koostamiseks läbi viidavate uuringutega – vt Lisa 1.

4.9. Mõju sotsiaalsetele vajadustele ja varale

Mõju tööhõivele ja sotsiaalsele taristule (lasteaiaid, koolid)

Tehase rajamisel tekib piirkonda hinnanguliselt 200 uut töökohta. Mõju hindamisel analüüsitakse Statistikaameti andmete alusel seda, kui suur on praegu piirkonna tööhõive ning kui suur vajadus on piirkonnas uute töökohtade järele. 2023. aastal oli Eesti keskmine tööhõivemäär 69,2%; Pärnus 70,8%. Mainimist väärib, et Pärnumaal on viimastel aastatel olnud keskmisest veidi kõrgem tööhõivemäär, mis ei viita üldise hinnanguna olulisele tööpuudusele piirkonnas. Seega võib esmahinnangul eeldada, et vähemalt osa töötajatest peavad piirkonda sisse rändama, mis tekitab küsimuse, kas piirkonnas on neile piisavalt eluruume ning nende lastele piisavalt lasteaia- ja koolikohti. Seetõttu analüüsitakse mõju hindamisele ka neid küsimusi, tuginedes Statistikaameti andmetele ning muudele avalikele allikatele. Hindamise metoodika ning uurimisküsimused ja nende valiidsus täpsustuvad mõju hindamise käigus.

Mõju ohutusele

KemS alusel on kehtestatud majandus- ja taristuministri 02.02.2016. a määrus nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäära ja ohtliku kemikaali künniskoguse ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord“. Ettevõtte ohtlikkuse määramisel tuleb arvesse võtta ohtliku kemikaali maksimaalset võimalikku kogust, mis käitises on või võib olla olemas. Ohtlik kemikaal, mis võib kuuluda rohkem kui ühte ohukategooriasse, paigutatakse madalaimat künniskogust või ohtlikkuse alammäära nõudvasse ohukategooriasse.

³⁷ 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories Volume 4 Agriculture, Forestry and Other Land Use

³⁸ *Greenhouse Gas Emissions in Estonia 1990-2021 National Inventory Report, Republic of Estonia Ministry of the Environment*. Dokument leitav:
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjB-YikjPCBAxVQKBAIHac2CdkQFnoECBMQAQ&url=https%3A%2F%2Fkliimaministeerium.ee%2Fmedia%2F9350%2Fdownload&usq=AOvVaw3RpJUqOr1TJ55Tdzo41vb1&opi=89978449>

KSH programmi koostamise etapis ei ole teada metanooli ega vesiniku tootmiseks vajalike kemikaalide nomenklatuur ega nende üheaegselt hoiustatavad kogused. Seega saab kavandatava ettevõtte ohtlikkuse määramisel lähtuda ainult toodangust- metanool ja vesinik. Mõlemad kemikaalid on määruse nr 10 lisa kohaselt ohtlikud ained. Metanooli ohtlikkuse alammääraks on toodud 10 tonni, B-kategooria suurõnnetuse ohu alammääraks 500 tonni ja A-kategooria suurõnnetuse ohu alammääraks 5000 tonni. Vesiniku ohtlikkuse alammääraks on toodud 0,5 tonni, B-kategooria suurõnnetuse ohu alammääraks 5 tonni ja A-kategooria suurõnnetuse ohu alammääraks 50 tonni. Seega, arvestades tehase kavandatud aastatoodangut (vt ptk 1.1), **on eeldatavalt tegemist A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõttega.**

Tehasest tulenevaid ohte ning nende realiseerumise tõenäosust hinnatakse kemikaaliriskide uuringu käigus – vt Lisa 1. Ohualadele võib jääda tundlikke objekte nagu elamud, õuealad, ühiskondlikud hooned, sotsiaalne taristu (kohad, kus viibib tavapäraselt rohkem inimesi, nagu koolid ja lasteaiad, aga ka enamkasutatavad puhkekohad, restoranid ja baarid, kauplused jms). Kui sellised objektid jäävad ohualadele, suurendab see ohtu seal viibivatele inimestele. Seetõttu antakse hinnang, kui palju jääb tekkivatele ohualadele tundlikke objekte ning tuuakse välja, millised piirangud objektidele koos ohualadega laienevad.

KemS kehtestab erinõuded maakasutuse planeerimisel ja ehitiste projekteerimisel. Säilitada tuleb ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa kaitse ning elamurajoonide, avalikus kasutuses olevate hoonete ja alade, puhkealade ning võimaluse korral peamiste transpordiliinide vahel. Välja tuleb selgitada doominoefekti tekkevõimalus. Tegevuste kavandamisel tuleb juhendada Päästeameti poolt koostatud juhendist (Päästeamet 2018) , mis seab piirangud ja tingimused ohuala erinevatesse tsoonidesse nii elamute kui ka mitteeluruumide, tööstus- ja laohoonete ning taristuobjektide planeerimisele.

4.10. Muude asjakohaste mõjude hindamine

Hindamaks, millised on need asjakohased mõjud, mida on planeeringu üle informeeritud otsuse tegemiseks vaja hinnata, lähtutakse Pärnu linna kui planeeringu üle otsustaja lähteseisukohtadest (nagu need on kajastatud alapeatükis 1.2).

Mõju inimeste puhkamisvõimalustele

Planeeringuala vahetus läheduses asub Niidu-Tammiste metsade ja Rääma raba puhkeala, mida kasutatakse ka puhkemetsana ning millele tuleb Pärnu linna hinnangul juurdepääs tagada. Mõju hindamisel analüüsitakse, kas inimestele on planeeringu elluviimise järgselt ette nähtud ligipääs puhkemetsa ning kas puhkemets säilib. Mõju hindamisel ei kasutata kvantitatiivseid meetodeid ega mudeleid, vaid antakse kvalitatiivne ekspertarvamus.

Mõju liikumisvõimalustele

Koos planeeringuga esitatakse lähteseisukohtade järgi ka piirkonna laiem liiklusskeem arvestades erinevate liiklejagruppide juurdepääsu vajadusi. Asjakohase mõju hindamises antakse üldine hinnang, kas planeeringus esitatud liiklusskeemis on arvestatud erinevate liiklejagruppide vajadustega. Mõju hindamisel ei kasutata kvantitatiivseid meetodeid ega mudeleid, vaid antakse kvalitatiivne ekspertarvamus.

Mõju elukeskkonnale

Pärnu linn on lähteseisukohtades väljendanud, et tuleb vältida tootmisalade ja müratundlike alade (elamualad, puhkealad) kõrvuti planeerimist. Mõju hindamisel analüüsitakse kaardianalüüsina planeeringuala paiknemist elamu- ja puhkealade suhtes ning antakse üldine hinnang, kuidas võib planeeringu elluviimine elukeskkonda mõjutada. On selge, et hinnang elukeskkonna meeldivusele on subjektiivne ning sõltub iga inimese eelistustest ja huvidest. Mõju hindamise raames ei viida läbi uuringut elanike hinnangute ja arvamuste selgitamiseks, vaid tuginetakse avalikustamisel ja kaasamisel esitatavatele seisukohtadele, samuti muudele avalikele allikatele.

Mõju kaasatavate isikute ja avalikele huvidele

Pärnu linn on lähteseisukohtades sätestanud põhimõtte, et *planeeringulahendus peab arvestama avalike ja kaasatavate isikute huvidega*. Planeeringu koostamisel ei ole tõenäoliselt saavutatav lahendus, kus kõikide huvisid on võrdsel määral arvesse võetud (paratamatult kujutab planeerimine endast huvide kaalumist ning võib eeldada, et vähemalt mõned nendest on detrimentaalselt erinevad ega võimalda samaaegset arvestamist). Siiski on võimalik anda üldine hinnang, mil määral on erinevaid huvisid arvestatud (andes seeläbi ka planeeringu üle otsustajale väärtuslikku teavet põhjendatud otsuse tegemiseks).

Kaasatavate isikute huvid selguvad avalikustamise käigus ning neid ei ole võimalik ette määrata.

Avalikest huvidest käsitletakse järgmisi:

- üldine mõju Eesti majandusele – mõju hindamisel ei tehta täpsemat teostatavus- ja tasuvusanalüüsi ega turuanalüüsi (need teeb arendaja enda äritegevuse planeerimisel), vaid hinnatakse üldiselt, kas Eestis on piisavalt toorainet, et planeeritavat tegevust ellu viia, ning kas tehase toodangule võiks maailmas olla turgu (et ekspordi kaudu majandusse lisaraha tuua);
- mõju energeetika valdkonna eesmärkide saavutamisele – antakse üldine hinnang, kuidas on planeeritud tegevus kooskõlas Eesti strateegiliste eesmärkidega energeetika valdkonnas. Oluline sisend tuleb hinnangusse ka kliimamõjude analüüsist.

Võimalik on müratasemete suurenemine piirkonnas. Piirkonna teiste ettevõtetega koosmõjus on võimalik mõju piirkonna välisõhu kvaliteedile.

5. Hindamismetoodika ja vajalikud uuringud

KSH läbiviimisel juhendatakse keskkonna säilitamise, kaitse ja kvaliteedi parandamise, inimeste tervise ja heaolu kaitse ning loodusressursside kaalutletud ja mõistliku kasutamise põhimõttest.

Detailplaneeringu koostamise käigus antakse hinnang eeldatavalt olulisele keskkonnamõjule. **Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara**³⁹.

Keskkonnamõju hindamisel lähtutakse Eestis ja Euroopa Liidus kehtivate asjakohaste õigusaktide nõuetest. Mõjude olulisuse tuvastamisel lähtutakse eelkõige õigusaktides määratud normidest. Peamised menetlust suunavad õigusaktid on keskkonnamõju hindamise ja keskkonna-juhtimissüsteemi seadus (KeHJS)⁴⁰ ning planeerimisseadus (PlanS)⁴¹. KSH aruande koostamisel järgitakse KeHJS-e §-s 40 esitatud nõudeid, arvestades muuhulgas strateegilise planeerimisdokumendi eesmärgi ja käsitletavat territooriumi. Hindamise läbiviimisel kasutatakse Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamatut jt asjakohaseid meetoodilisi juhendeid.⁴² Samuti võetakse keskkonnamõju hindamisel arvesse keskkonnamõju hindamise alaseid teadmisi ja üldtunnustatud hindamismetoodikat.

KSH käigus analüüsitakse, hinnatakse ja võrreldakse:

- mõju looduskeskkonnale, kaitstavatele loodusobjektidele, vääriselupaikadele, rohevõrgustikule, taimestikule, loomastikule, pinna- ja põhjaveele jms;
- mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, sh asustusele, ettevõtluskeskkonnale, tööhõivele, teenuste ja toodete kättesaadavusele;
- mõju kultuurilisele keskkonnale.

Eeldatavalt tekkivaid mõjusid hinnatakse vastavalt mõjude suurusele (tugevusele), kestvusele (lühiajalise ja pikaajalisus), mõjude iseloomule, kumulatiivsusele ning mõjude olulisusele. Kus see on asjakohane, tuuakse mõju hindamise käigus esile nende tegurite omavahelised seosed.

Kasutatav hindamismetoodika põhineb eelkõige kvalitatiivsel hindamisel, mille hulka kuuluvad:

- teemakohase kirjanduse ja muude asjakohaste dokumentide läbitöötamine;
- detailplaneeringu ala kohta koostatud uuringute ja analüüside läbitöötamine;
- ekspertarvamused mõju olulisuse selgitamiseks;
- konsultatsioonid olulist teavet omavate asutustega;
- konsultatsioonid üldsuse ja kolmandate osapooltega.

KSH käigus:

- hinnatakse kavandatava tegevusega kaasnevaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid, määratletakse mõjude ulatus;
- pööratakse tähelepanu piirkonna senisest ja kavandatavast maakasutuse spetsiifikast tulenevatele probleemidele ja valdkondadele: roheline võrgustik, asustuse paiknemine, mõju põhja- ja pinnaveele, inimese tervist ja heaolu mõjutavad tegurid (ohuriskid, müra, õhusaaste, joogivee kvaliteet) jms;
- hinnatakse võimalikke koosmõjusid;

³⁹ KeHJS-e § 2²; eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017045?leiaKehtiv>

⁴⁰ eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017045?leiaKehtiv>

⁴¹ eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019104?leiaKehtiv>

⁴² Vt Keskkonnaministeriumi veebileht: <https://www.envir.ee/et/ksh-juhendid-ja-uuringud>

- antakse soovitusel võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks ja leevendamiseks.

KSH käigus selgitatakse välja kavandatavad tegevused, millel võib eeldatavasti olla oluline negatiivne mõju või ka positiivne mõju. Planeeringulahenduse väljatöötamise üheks põhimõtteks on, et kavandatav tegevus avaldaks tulevikus planeeringuala keskkonnale kokkuvõttes võimalikult väikest negatiivset mõju. KSH ekspertide analüüsitulemused edastatakse planeeringu koostajale teadmiseks ja arvestamiseks.

Keskkonnanäring on inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnanäring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata⁴³.

*Olulise keskkonnanäringu tekkimist eeldatakse:*⁴⁴

- 1) keskkonna kvaliteedi piirväärtuse ületamisel (keskkonna kvaliteedi piirväärtus on keskkonna keemilisele, füüsilisele või bioloogilisele näitajale kehtestatud piirväärtus, mida ei tohi inimese tervise ja keskkonna kaitsmise huvides ületada);
- 2) saastatuse põhjustamisel (saastatus on saastamisest põhjustatud oluline ebasoodne muutus õhu, vee või pinnase kvaliteedis);
- 3) keskkonnakahju põhjustamisel;
- 4) olulise keskkonnamõju põhjustamisel.

KSH aruandes esitatakse detailplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed.

Otsene mõju avaldub tegevuse otsestes tagajärgedes tegevusega samal ajal ja kohas. Arvestatakse nii toimimisega kaasnevaid kui ka hädaolukordadega seotud mõjusid ning käsitletakse nii soovimatuid negatiivseid kui ka positiivseid mõjusid.

Kaudne mõju kujuneb keskkonnanäringute omavaheliste põhjus-tagajärg seoseahelate kaudu. See võib avalduda vahetust tegevuskohast eemal ning mõju võib välja kujuneda alles pikema aja jooksul.

Erinevad asjaolud mõjutavad konkreetseid kavandatava tegevusega seotud otseseid, kaudseid ja kumulatiivseid mõjusid ning mõjude interaktiivsust. Vastavalt sellele valitakse töö käigus sobivad ja praktilised meetodid või nende kombinatsioonid, mille puhul saab arvesse võtta mõju iseloomu, saadaolevate andmete olemasolu ja kvaliteeti ning aja ja muude ressursside olemasolu.

5.1. Detailplaneeringu ja KSH käigus läbiviidavad uuringud

- Mürä- ja vibratsioonitasemete modelleerimine
- Õhusaaste ja leviku modelleerimine
- Riskianalüüs
- Ulukite, lindude ja käsitiivaliste inventuur
- Taimestiku inventuur
- tööstusheite seaduse kohane lähteolukorra aruanne.

Kõigi uuringute lähteülesanded on toodud Lisa 1.

⁴³ KeÜS § 3 lg 1; eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062016019?leiaKehtiv>

⁴⁴ KeÜS § 3 lg 2; § 7 lg 3 ja 5; eRT: <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062016019?leiaKehtiv>

6. Ajakava ja koostöö

6.1. Ajakava

Detailplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise protsess järgib järgmist orienteeruvat ajakava.

Tabel 6. Orienteeruv ajakava

TOIMUMISE AEG/TÄITMINE	
DP koostamise ja KSH läbiviimise algatamine	18.04.2024
Lepingu sõlmimine ehk tööde algus	26.06.2024
DP lähteseisukohtade ja KSH programmi etapp	
DP lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamine	30.09.2024
DP lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta ettepanekute küsimine planeerimisseaduses nimetatud isikutelt ja asutustelt (tähtaeg seisukoha esitamiseks antakse mitte vähem kui 30 päeva)	01.11.2024
Laekunud ettepanekutele vastamine, materjalide täiendamine	21.11.2024
DP lähteseisukohtade ja KSH programmi (koos esitatud ettepanekutega) avalikustamine veebilehel	31.12.2024
Uuringud	01-06.2025
KSH aruande ja DP põhilahenduse koostamise etapp	
DP põhilahenduse ja KSH aruande eelnõu koostamine	01.09.2025
DP ja KSH aruande eelnõu avalikust väljapanekust kaasatavate ja koostöö tegijate teavitamine (14 päeva enne avalikustamist)	15.09.2025
DP ja KSH aruande eelnõu avalikust väljapanekust teavitamine ajalehes ja kodulehel ning koostöö tegijatele ja kaastavatele e-postiga	15.09.2025
DP ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek (30 päeva)	30.10.2025
Kirjalikele arvamustele vastatakse kirjalikult 30 päeva jooksul peale avaliku väljapaneku lõppu ja esitatakse seisukoht ajalehes	01.12.2025
DP ja KSH aruande eelnõu täiendamine ettepanekute alusel	15.12.2025
Avaliku arutelu ajast teavitamine ajalehes ja linna kodulehel	01.01.2026
DP ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu	15.01.2026
DP ja KSH aruande eelnõu täiendamine tulenevalt avalikustamise tulemustest	15.02.2026
DP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks esitamine kaasatutele	15.03.2026
DP ja KSH aruande eelnõu täiendamine vastavalt seisukohtadele Laekunud seisukohtadele vastamine Vajadusel kooskõlastamise kordamine KSH tulemuste lisamine DP-sse	15.04.2026
DP vastuvõtmine, avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust teavitamine ajalehes ja linna kodulehel ning kirjaga asutustele, koostöö tegijatele ja kaasatavatele e-postiga	15.04.2026
DP avalik väljapanek, arutelu ja kirjalikult esitatud arvamustele vastamine	15.08.2026
DP kehtestamine ja sellest teavitamine	01.10.2026

6.2. Kaasamine ja koostöö

Vastavalt PlanS-i § 142 lg-le 3 lähtutakse ÜP-d muutva DP menetlemisel koos KSH-ga ÜP menetlusnõuetest. Seetõttu koostatakse PlanS § 76 alusel DP koostöös valitsusasutusega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi DP käsitleb ning DP ja KSH koostamisse kaasatakse regionaal- ja põllumajandusminister kui valdkonna eest vastutav minister ja isikud, kelle õigusi planeering võib puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud, samuti asutused, keda detailplaneeringu rakendamise eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu ning planeeritava maa-ala elanikke esindavad mittetulundusühingud ja sihtasutused.

Kaasatavate asutuste ja isikute loetelu koostamisel on aluseks PlanS-i § 81 lg 2, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ (VVm nr 133) § 3 ja KeHJS-e § 2³ ja planeerija ning omavalitsuse kogemus planeeringute koostamisel.

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi ja eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju vastu on hetkeseisuga (DP lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamise hetkel) esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 7). Kaasatavate nimekiri täpsustub DP ja KSH koostamise käigus.

Tabel 7. Detailplaneeringu ja KSH koostamise protsessi kaasatavad isikud ja asutused

Asutus/isik	Kaasamise põhjendus
Keskkonnaamet	PlanS § 81 lg 2, VVm nr 133 ⁴⁵ § 3 p 2 (planeeringu elluviimisega võib kaasneva oluline keskkonnamõju, samuti kui planeeringualal asub kaitseala, hoiuala, püsielupaik, kaitstava looduse üksikobjekt või selle kaitsevöönd või ala), KeHJS § 2 ³
Maa-amet	PlanS § 81 lg 2
Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet	PlanS § 81 lg 2, VVm nr 133 § 3 p 11
Päästeameti Lääne päästekeskus	PlanS § 81 lg 2, VVm nr 133 § 3 p 10
Transpordiamet	PlanS § 81 lg 2, VVm nr 133 § 3 p 14
Terviseamet	PlanS § 81 lg 2, VVm nr 133 § 3 p 12, KeHJS § 2 ³
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	PlanS § 81 lg 2 ja 3, § 90
Muud isikud ja asutused	
Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)	Riigimetsa majandamisega seotud teemad
Naaberkiinnistute omanikud	Puudutatud isikud
Laiem avalikkus	

⁴⁵ Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“

Asutus/isik	Kaasamise põhjendus
Piirkonna asutused ja ettevõtted ning elanikud	Võimalikud asjast huvitatud või mõjutatud isikud

DP lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta küsitakse seisukohti eelolevas tabelis nimetatud ministriumidelt, ametitelt, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt (planeeringu heakskiitja). Lähtudes PlanS-i § 81 lõikest 3 on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil õigus määrata lisaks lähteseisukohtades nimetatud koostöötegijatele ja kaasatavatele isikuid ja asutusi, kellega tuleb teha planeeringu koostamisel koostööd või keda tuleb planeeringu koostamisse kaasata. Tehnovõrkude valdajaid, naaberkinnistute omanikke ja laiemat avalikkust kaasatakse DP ja KSH aruande eelnõude koostamise ja avalikustamise etappides.

Kaasamise viisidena kasutatakse:

- informeerimist – teavitust lehes, info kodulehekülgedel internetis, teavitust e-kirjaga, teated, avalikel infostendidel, mille asukohad on eelnevalt kokku lepitud.
- konsulteerimine, seisukoha küsimine – konkreetsed küsimused (küsimustikud) või töödokumentidega tutvumine, mille osas oodatakse tagasisidet võimalike täienduste osas.
- osalus – arutelud, koosolekud, töögrupid.

6.3. Ülevaade laekunud seisukohtadest LS ja KSH programmi kohta

Lisatakse dokumenti pärast nende laekumist.